

PAPER DETAILS

TITLE: Italya Kütüphanelerindeki Bazı İslami ve Türkçe Yazmalar III

AUTHORS: M GÖKBILGIN

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/13073>

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI
PUBLICATIONS OF THE FACULTY OF LETTERS, ISTANBUL UNIVERSITY

1.1 AGUSTOS 1988

İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

(REVIEW OF THE INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES)

— ZEKİ VELİDİ TOĞAN'IN HATIRASINA ARMAĞAN —

Müdür—Editor
Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

CİLD—V
CÜZ—1-4
1973

EDEBİYAT FAKÜLTESİ MATBAASI
İstanbul - 1973

İtalya kütüphanelerinde bazı İslâmî ve Türkçe yazmalar

III

M. Tayyib GÖKBİLGİN

İ. T. E. D. 'nin bundan önceki sayılarında (Bk. II, 2-4; IV., 3-4) İtalya Kütüphanelerinden Venedik I (Biblioteca Marciana), Padova II (Biblioteca Seminario Codici Orientali), Venedik III (Biblioteca Mechitarista, S. Lazzaro), Venedik IV (Biblioteca Seminarii Patriarchalis Venetiarum), Bologna V. (Biblioteca Universitario Bologna) kitaplıklarındaki gördüğümüz bazı İslâmî ve Türkçe yazmaları tanıtmıştık. Şimdi bunun devamı olarak Vatikan kütüphanesindekileri ve Roma'daki diğer bir kaç Kitaplığın bu nitelikteki yazmalarını tanıtmaya çalışacağız.

VI. VATICAN

Vatikan kitaplığındaki türkçe ve İslâmî yazmalar hakkında topluca bilgi veren bir eser vardır :

Ettore Rossi,

Elenco dei Manoscritti Turchi della Biblioteca Vaticano,
Vaticani - Barberiniani - Borgiaiani - Rossiani,
Citta del Vaticano 1953.

1 - Vaticano Turco 1.

S. 1. "Libretto devozionale contenente capitoli del Corano e preghiere in arabo e in Turco". 167 varak, küçük kıt'ada, çeşitli dualar, âyetler, bunlar hakkında bilgiler; bu duaların hangi zamanda okunması ve bunların ne gibi fayda ve iyilikler sağladığı belirtilmektedir. Çeşitli fıkralar, anekdotlar vardır. Katalogda XVI. yüzyıla ait olduğu kaydedilen yazmanın 158 var. da «صاحبه و مالک عمر تابع الحاج احمد اغا» ibaresi vardır.

2 - Vat. Turco 2.

(Rossi, s. 2 v. dd., sec. X./XVI.; Miscellaneo Turco e arabo).

Nizâmî, Zâtî, Necâtî, Figanî, Mesîhî ve Ahmedî gibi şâirlerden seçme gazel ve nazımlar. Bir yerinde: "Ey şâhım ve mâhım efendim, pâdişâhım gözüm nuru ve gönlüm sürûru Ali Balım rûy-ı revânım Aşık bir çaresi hardmende üftâdesi Kara Nasuh âh vâh ilâ yevmelkiyâme Aşık fî kasaba-i Zayas ضیاس vilâyet-i Mağrib 968 (1560)".

3 - Vat. Turco 8,

(Rossi, s. 6, sec. fine sec. X/XVI.)

Duâ kitabı, küçük kıt'ada 53. varak, sonunda tarih h. 996(1588).

"Libretto devozionale di preghiere in arabo e in Turco".

4 - Vat. Turco 15.

(Rossi s. 9)

Duâ kitabı, arapça ve Türkçe karışık, küçük kıt'ada 235 varak.

Sonunda :

« تحریراً فی اواسط شهر ربیع الآخر تاریخ سنہ ۹۵۶ (Mayıs 1549) صاحبہ و مالکہ پروانہ ابن عبد اللہ تمنا ایدہ روز جان کوکلدن فاتحہ احسان ایدہ کاتب قولو کزہ بز داخی جملہ کوزک بندہ سی یوز عن مردان قلعة اوستروغون تمام شد »

"Libretto devozionale di preghiere in arabo e in Turco".

5 - Vat. Turco 16

(Rossi s. 9 v. dd.)

« هذا کتاب الشریف انوار العاشقین »

(Osm. Müellifleri, I. s. 16, matbu)

« سبب تألیف کتاب اول بودرکہ بلکل کہ اشبو کتاب عظیمی و کتاب کریمی جمع و ترجمہ ایلین یازجی اوغلی احمد بیجان در حق تعالی اکا رحمت ایلہ کہ اشبو کتابی جمع ایلدی شنک اوزرینہ کہ عارفلرک غایتیدر واصل لروک نہایتیدر الحمد للہ اشبو کتاب کلیبولیدہ تمام ایلدم ... ایکنجی سبب تألیف کتاب اولدرکم بنوم بر قرنداشم واردی عالم و عارف و فاضیل و کامل و زاهد و تنکرینک خاص و ارنلروک سروری ابدی و دخی جہانک قطبی شیخ حاجی بیرام کہ رحمة اللہ علیہ سری ایدی و دایم بن مسکین و درویش بیجان اکا ایدردم کہ ای کوزم نوری قرنداش دنیانک وفاسی یقدر و روزکارک بقاسی یقدر امدی کرکدر کہ بر یادکار یازوک کہ عالمردہ او قونسون بنم سوزملہ اول دخی مغارب الزمان آدلو بر کتاب یازدی کہ عالمردہ ندکلو ظاہر و باطن و تفسیر

و حدیث و تحقیق و ارسه الحاصل اون ایکی علمک حاصلینی بر ییره جمع ایلدی و اندن صکره بکا ایتدی ای قرن داش بیجان او شده بن س-نک سزکله جمیع عالمک شرایعین و حقایقین بر ییره جمع ایلدم امدی سن دخی کل بو کتاب که مغارب الزماندر بونی ترکی دیلنه دندر کل تاکییم بو بزوم ایلک قرمی دخی معارفدن و انواع علمدن فایده لر کورسنلر بن مسکین دخی انوک مبارک سوزیله اشبو کتایکم آدی انوار العاشقیندر کلبولیده تمام ایلدم امدی بنم انوار العاشقینم و قرن داشم محمدیه آدلو کتایی کم نظم ایتدوکی کتاب ایکسی دخی مغارب الزماندن چقمشلردر سنکه بحر ی محیط طاشوب ایکی جانبندن اقشدر ندکو جواهر وار ایسه ظاهر اولدی ... الحمد لله بز ایکی قرن داش بو ایکی کتایی جمع ایلک انوک اچون بز بو یولدن زحمتلر چکدک که ارواحی عشاق اشبو کتابلریله مشرف اولوب یازجی اوغلنلرینه رحمت دیوب یاد ایدلر ...

بو کتابک کاتبی عبدالفقیر حقیر المحتاج الی رحمة الله تعالی ابراهیم بن عبدالله فاتحه احسان ایدوب ... تمت الکتاب شریف هجرت البنی سنه ۹۶۴ (Nisan 1557) یلنده ثرز (Serez) شهرنده تمام اولدی فی شهر جمادی الاخره فی یوم پنجشنبه فی وقت الصبح علی یدی العبد الضعیف ... ابراهیم بن عبدالله

Büyük kıt'ada 240 varak, harekeli; başlıklar, isimler, âyet ve hadisler kırmızı mürekkeple.

6 - Vat. Turco 18

(Rossi, s. 13 v. d.)

Miscellaneo religioso in Prosa.

I. عبادات Kutbeddin Mehmed İznîkî (821=1418)

"S. 1-420, trattato di dottrina musulmana relativo alle pratiche del culto"

(Osmanlı müellifleri I. s. 144)

S. 1. v. d.

« قطب الدین بن محمد ... کوردلم بو فرض اولان علمده کتابلر دزمشار لطیف و کرکلو اما اول کتابلرک کیسی عربی کمی فارسی هر کشی انلری مطالعه ادب معنسن چقره من ... بو مسکین دخی کم فرض عین اولان علمده ترکجه بر مقدمه دن شول مبتدی کشیلره آتی اوقق ... »

«خرره بند. کاتب محمد بن یعقوب تاریخ اواخر رجب سنه ٩٤٤ (1537) : S. 420

«کتاب وصیتی رسول فاطمة الزهرا» II. s. 421-433

7 - Vat. Turco 20

(Rossi, s. 15 v. d.)

(ölümü 923=1517) traduzione turca dell' Omonimo racconto del persiana Fettâhî فتاحی 62 varak (Osmanlı müellifleri II. s. 67, matbu); ayrıca Lâmiî'nin de Fettâhî-i Nişaburî'den tercüme Hüsn ü Dil حسن و دل adlı eseri için bk. aynı esesr, II. s. 494); bu yazma XVI. asır sonlarında istinsah edilmiştir. Rossi bu eserin diğer Avrupa kütüphanelerindeki yazmalarını da kaydetmiştir.

8 - Vat. Turco 21

(Rossi, s. 16 v. d.) 357 varak

ابو الحسن trattato di diritto canonico musulmano di حلوایات سلطانی
اسماعیل بك بن ابراهيم بن اسفندیار بن یزید ابن عادل ابن امیر یعقوب بن شمس الدین
بن یمن جندر غفرالله لهم

XV. (IX.) yüzyıl

“Che la maggior parte dell' opera è dedicata alla preghiera canonica; in fine si tratta degli altri doveri religiosi عبادات terminandosi con il pellegrinaggio”

varak 1

«بو بنده صغیف و کتاه کار نحیف محتاج بندکانه... ابو الحسن اسمعیل بن ابراهیم
بن اسفندیار.....»

varak 3

«.... و دخی بو کتابک خیرله آتامنده الله تعالی دن یاردم دلیوب یا ناصر یا ناصر
یا ناصر دیوب شروع اولندی بو کتاب پازلقه لا کن عربی آتمکه دخی قادر دکلدوک
پس ناچار ترکی دلنجه بر نجه مسائل جمع ایدوب آدن حلوایات قودی تاکه عربی و
فارسی بلیانلر مطالعه ادب فایده لنلر دخی بو بیچاره خیر دعا لئه آکبالر»

varak 357

«قد وقع التحرير في اليوم الثالث شهر ذي الحجة من الشهر على يد الضعيف...»

مصطفى بن موسى غفر الله لهما... تاريخ سنه ٩٠٨ «

“(Mayıs 1503)

Aynı kitabın diğer bir nüshası Vat-Turco 126 da.

9 - Vat. Turco 23 (IX.)

(Rossi, s. 18)

I. cilt, Fâtih devri sonuna kadar 579 varak, güzel bir yazma, istinsah tarihi yok, fakat, XVII. yüzyıla ait.

10 - Vat. Turco 24 (X.)

(Rossi, s. 19)

II. cilt. Selim I. devri sonuna kadar, 351 varak, güzel bir yazma.

11 - Vat. Turco 25 (XI.)

(Rossi, s. 19)

Lâmiî Çelebi (Mahmud b. Osman b. Ali)

فتوح المجاهدين لترويح قلوب المشاهدين (فتوح المشاهدين لترويح قلوب المجاهدين)

Abdurrahman Câmî'nin (Molla Câmî) h. 881 de telif ettiği Şeyh İmâm, âlim Arif Nîşabûrî nin طبقات الصوفیه sinden mülhem olarak adlı farsça eserinin tercümesi (Matbu 1289) 438 varak.

« که هجرت حسابنده تاریخ عام : طقوز یوز یکر می یدی ایدی بس : Sonunda

رجب آیی ایچنده اولدی تمام »

XVII. yüzyılda istinsah edildiği tahmin olunur. Kezâ bk. Vat-Turco 132.

12 - Vat-Turco 27 (XII.)

(Rossi, s. 21 v. d.)

opera nota come (تاریخ رمضان زاده , anche titole completo (سیرانیای زمان و احوال خلفای کرام و مناقب سلاطین آل عثمان Cronaca universale e Ottomana di Mehmed Paşa detto m. 979/ 1571. 160 varak, XVII. yüzyılda istinsah edilmişe benzer.

« بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بندۀ دیرینه محمد کینه که » var. 3 de

سابقا نکارندۀ طغرای غرای مناشیر سلطانی و آراستۀ توقیع و قیغ طوامیر خاقانی ایکن..»

(Kırş. Vat-Turco 61)

13- Vat. Turco 28 (XIII.)

(Rossi, s. 22)

“Libro III. del opera inprosa e poesia di اوزون فردوسی contem-
tamente il racconto della leggenda di Salomone e Bilgis”. 183 varak,
harekeli. XVI. yüzyıl istinsahı.

Başında : هذا کتاب سلیمان نامه :

(kırş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 357)

Var. 2 de : « من محب خاندانم مخلصم فردوسی دور »

Sonunda :

« خسروا روزك مبارك عيد چون نوروز اول
هر يك قدر و برات و هر كونه پروز اولا »

14- Vat. Turco 29 (XIV.).

(Rossi, s. 23)

Libro XVI. del romange popolare اسکندر نامه in prosa, senga menzi-
one dell'autore. 227 varak, XVII, yy. da istinsah edilmişe benzer. (kırş.
Osmanlı Müellifleri, II. s. 73 v. d.)

Kapak sahifesinde :

« تواریخ اسکندر نامه صاحب مالک یکچری محمد مؤزین در سلیمانیه قیمت ۸۰۰ »

Başlangıç :

« کتاب اسکندر نامه قصه قاف اون آلتنجی جلدیدر »

Sonunda, var. 227 :

« امدی اسکندر نامنک قرق سکز جلد کتابندن قاف جلدی بوراده تمام اولدی
بوندن اوتنه مشتری شاه حکایتلریدر »

Nazım :

« کتاب اسینی خدایا مستدام ایت دوام دولتی بایدار ایت
حق تعالا رحمت ایلله اکا بونی یازانی دعا ایلله اکا ..
بوندن اشفه اون یدنجی جلدیدر »

15- Vat. Turco 30 (XV.)

(Rossi, s. 24)

Âşık Paşa-Zâde Tarihi

311 varak, harekeli, müstensihî كاتب مصطنى istinsah tarihi rebiülev-vel 997 (haziran 1588). Bu yazma Brèves tarafından satın alınarak XIII. Louis devrinde Kardinal Richelieu'ye verilmiş, sonra Vatikan kitaplığına intikal etmiştir. h. 908 (1503) tarihine kadardır. Âlî Bey ve Giese neşirlerine esas olan nüshadır. (krş. Fuat Köprülü, İA Âşıkpaşa-zâde mad.).

16- Vat. Turco 31 (XVI.)

(Rossi, s. 25)

قیافت نامه 49 varak, küçük kıt'ada.

trattato di fisignomica, senza indicazione dell'autore (ma vedi mss. Berlino dove risulta essere محمد بن ایاس (divise in 26 capitoli.

26. Bab :

« اقالیم سبعة خلقنک طبایعی بیانده در ... »

اهل شرق ذکی اولاهمتری عالی اولاه اهل سیاست اولاه .. اهل جبال .. اهل سواحل ..
اهل حجاز .. اهل الشام .. اهل یونان .. اهل الروم .. اهل عجم .. اهل عراق .. اهل مصر .. »

17- Vat. Turco 33 (XVII.)

(Rossi, s. 26 v. d.)

قیافت نامه ، شمائل نامه ، حکمت و اخلاق

93 varak, XVII. yy. da istinsah edilmişe benzer.

Var. 1 de :

« حکمت هندستان حکیملری دمشدرکم نه مال تجارتسز و نه علم مذاکراتسز و نه
ملك سیاستسز آله پایداری اولماز ... »

Var. 57 de :

« نتا کم اخبار اچنده کلشدرکم لقمان حکیم علیه السلام نجای عمر طویل اچنده ... »

18- Vat. Turco 36 (XVIII.)

(Rossi, s. 28)

Tavole di Calendario (روز نامه) in Turco con testo e figure. 18 varak, XVII. yy. istinsahı.

Varak 17 de :

« غره نامه شیخ وفا رحمة الله علیه »

19 - Vat. Turco 38 (XIX.)

(Rossi, s. 29)

İnşa numuneleri, mahkeme sicil suretleri, hesap meseleleri halli v. s. 105 varak. Mixellaneo di modelli, saggi e appunti di corrispondenza e di documenti, giuradici, in turco e in arabo, senza ordine e senza la consueta disposizione dei trattati di composizione (انشا), ma piuttosto zibaldone e raccolta di varie manuscritti.

İki manzume :

I. Şeyhülislâm mahdûmu Niyâzi Çelebi

II.

« لحرره محمود الحقير »

نبى محزون ايدوب اغيارى مسرور اتمه سلطاتم - غمكه قانلر اغلر دمبدم بو چشم كريانم
 صالن باغ لطافت ايجره كوستر قد دلجوگي - اصيل بر غنجه ترسن اي ورد خندانم
 لطافت ملكنك شاهي ملاحه بر جنك ماهي - دكيلمسن وي بالله بنم اي مهر رخشانم
 نه حالت ايلدي بلمم افندم مست و حيرانم - غبار خط حدك الدى بو عقل پريشانم
 سنك محمود اسيركدر قولكدر مستمندكدر - حقير و درد منكددر اي شاه روانم »

20 - Vat. Turco 39 (XX.)

(Rossi, s. 30)

İnşâ numuneleri, XVI. yy. sonların ait 24 varak, küçük kıtada. Bir inşâ numûnesi, Gebze'de imâreti olan Mustafa Paşa'nın (Çoban) Selânik'deki evkafına âit meseleler yazılmıştır.

21 - Vat. Turco 44 (XXI.)

(Rossi, s. 35 v. d.)

محمودیه (kafiyeli lûgat), lessico rimato Arabo-Turco di un tale محمود (fine seculo X./XVI. rielaborazione e ampliamento del lessico rimato arabo-Turco di فرشته اوغلى (sec. IX./XV.) detto لغات فرشته اوغلى

Başında :

... که جمع ایدوب دیشردم هر لغاتی

ویرور هر بریسی جانه حیاتی

نظر قلدم فرشته اوغلى سوره سینه

کوزل کورنمش انسانك کوزینه

s. 2 de : که محمودیه اولاً اسمی بونکده
الهی رحمت و عفو ایله صوکنده

(33 varak, harekeli, XVII. yy. istinsahı)

Sonunda :

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعل
اوقیوب او قیده نک یوزونی آغ ایده جک تم الکتاب بعون الله الملك الوهاب

2- Vat. Turco 52 (XXII.)

(Rossi, s. 39 v. d.) 163 varak.

I. عبدی موسی di مشنوی, poema Romanzo, جامسب نامه
sec. IX./XV. tradotto dal persiano e dedicato a Murad II.

Başında :

کتاب جامسب نامه

هر کیم کندوزنی بلش اولاً - جمله ایش قولاین اول بلش اولاً
سز لری علم الیقین اولاً عیان - معنیده کشف ایده اسرار بیان

Var. 5 de :

چون تمام اولدی دوعا مدح ثنا - بشلیب کیردم سوزمه بن ینا
شاه ادینه بونی دیدم ترجمه - کسه سوزن سویلدم بز دمه

Manzum, harekeli, fasıl başları kırmızı XVI. yy. yazısı. (Krş. Vat. Turco 156, Barberini Orientali 103). Rossi bu eserin diğer Avrupa kitaplıklarındaki nüshalarını gösterdiği gibi Câmasbnâme hakkında yazılanları da zikretmektedir.

II. istinâah tarihi 931 (1524). فال طریق رمل و علم رمل

23- Vat. Turco 61.

(krş. Vat. Turco 27)

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة المرغوبة الميمونة وقت الفجر في يوم جمعه
في اواخر ربيع الاول في محروسة قسطنطينيه والتاريخ في هذا الزمان اربع وثمانون وتسعمائة »

24 - Vat. Turco 65.

Naimâ Tarihi I. cild (h. 1000-1050 vekayii)

Kapak sahifesinde :

« من ممتلكات الفقير السيد عبدالرحمن عزت بك ابن الوزير الشهير نعمان پاشا
غفر الله لهما 25 Safer 1186 »

25 - Vat. Turco 66

Naimâ Tarihi II. cilt (h. 1051/1071 vekayii)

Var. 394 de :

« تم الجلد الثاني من تاريخ نعيمًا بعون الله الملك المتعال سيف الله ابن عبدالله من
خلفاء يكيچريان درگاه عالی في اواخر صفرا الحيز سنة احدى و خمسين و مائة و الف »

Daha sonra Feyzullah ef. olayı (h. 1115) kaydedilmiştir, müteakiben de
“bu Naimâ kitabının tahriri itmamına saadetlu Baruthane Nazırı Hüseyin Ağa hazretleri himmetleri ile Gelibolu’da 1151 rebiülevvelinin on
ikinci bu fakîri pür taksîrin şikeste zebânı ile itmâmı müyesser oldu...”
yazılmıştır.

26 - Vat. Turco 69

(1558 tarihli bir nâme-i humâyun)

(Signori di Lucca)

طغرا

« مفاخر امراء الملة المسيحية و لوقه ولايتي بكبرى توقيع رفيع هايون واصل
اوليجقى معلوم اولاكه حاليا و يچنجواشودى نام خراجكذارمى واسطه سيله يوجه
و اولو استانه مزه اخلاص و عبوديت و اختصلاص و استقامت اوزره اولدوغكزى و
الچيكز كلك خصوصنده اجازت هايونمى طلب اتدوككز اعلام اولدى خبرلكوز هر نه
ايسه على وجه التفصيل پايه سرير عالم مصيرمه عرض اولتوب علم شريف عالم ارامى
محيط و شامل اولدى امدى استانه سعادت اشياه مزه دوستلق وجه ايله مراجعت ايدنلره
و اخر جهت ايله كلنلره مفتوحدر برفرده منع و رد يوقدر بيوردم كه استانه سعادت
اشياه مزه هر نه وقت ادمكز كوندرك استرسكوز كوندره سز شويله بلاسز علامت
شريفه اعتماد قلاسز تحريراً في اوایل رجب المرجب سنة خمس و ستين و تسعمائة بمقام
قسطنطينيه الخروسة »

27- Vat. Turco 77

(رازنامه (فالنامه کفوی حسین افندی

(Rossi, s. 61 v. d.; Osmanlı Müellifleri I, s. 76)

(Telifi Murad III. ve Mehmed III. devri)

«... اثنای مصاحبتده ارباب خراباتک پیر سرافرازی اولان حضرت خواجه حافظ شیرازی نک... ابیات و اشعارندن و لسان غیب و ترجمان الاسرار دیمکله اشتہار بولان نظم آبدار درر بارندن تفأل قلندقدہ حسب حالہ و ما فی البالہ موافق وارد اولان بعض حکایات و کشف و کراماتی مذکور اولوب دیدیلر کہ خواجه حافظک بو مقولہ نوادری و کشف و ضمایرہ متعلق مآثری جمع و ترتیب اولنه بر بی بدل کتاب و مقبول ارباب الباک اولوریدی...»

Bunun üzerine Kefevî Hüseyin Efendi (ölümü 1010/1602 Mekke) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) تہاللات کفوی denilmiştir.

Eserde Kanunî Sultan Süleyman devrine âit bir çok olayların hikâyesi de yer almıştır. Meselâ, Sigetvar seferi sırasında Padişahın Kırım Han-zâdesine verdiği emrin Kefevî Mevlânâ Kadı Abdullah efendiden menkul şekli v. s. 195 varak. Bu eserin bir yazması İstanbul'da Âşir ef. kitaplığındadır ve müellifin diğer bir eseri de (رازنامه مناقب الہیاء (krş. Osm. Müellifleri I. s. 276).

28- Vat. Turco 78

(Rossi s. 63) کتاب تواریخ سلاطین آل عثمان

(Krş. Venedik, Biblioteca Marciana XXIII.)

Venedik nüshası h. 959 tarihine, Vatican nüshası 953 senesine kadar getirilmiştir.

96 varak.

Sonunda :

د تمت تحریراً فی اواخر جمادی الاول فی یوم الجمعة سنہ ۱۰۲۴ (1614).

29- Vat. Turco 85

(Rossi, s. 69)

Peçevî Tarihi, 2 cilt bir arada, istinsah tarihi yoktur, ancak XVIII. yy. yazısına benzer.

30- Vat. Turco 86

(Rossi, s. 70) 34 varak.

Mısır Hidivliği ile Babıâli arasında h. 1252-1253 (1836-1837) sene-

lerinde teâtî edilen, Şerif Paşaya, Hidiv'e, Habib efendiye v.s. tahrirat suretleri.

31 - Vat. Turco 90

عجائب المآثر و غرائب النوادر (krş. Osm. Müel. III. s. 68) IV. Murad adına yazılmıştır.

« اعنى فقير بنى ردا احمد بن همدى كتحدا الشهير بسهيلى ... بو درر غرارى بحار مقبردن و جواهر آبدارى معادن مؤلفات مشهوره دن .. جمع ايدوب غرايب واقعاتى و عجائب مقبرآتى درج ... ايدوب زبان عربى و لسان فارسيدن ترجمه ايدوب ... عجائب المآثر و غرايب النوادر ناميله تسميه اولندى ... »

Kaynaklarını (Tabarî, Mes'ûdî, Müstevfî, Balazurî, Câmi-üt-tevârih..) zikrediyor. 154 varak.

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه الكتاب الفقير السيد محمد بن عبدالرحمن الشهير بكريم افندى زاده ... سنة ثلاث و خمسين بعد المائتين و ألف »

32 - Vat. Turco 91

(Rossi, s. 73 v. d.)

Osmanlı devleti ve Rusya Çarlığı arasındaki ahidnâmeler :

Küçük Kaynarca ahidnâmesi h. 1188

Aynalı Kavak tenkihnâmesi h. 1193

Ticâret ahidnâmesi h. 1197

Kırım, Kuban, Taman maddeleri için murahhasların imzaları ve mühürleri ile memhûren Rusya elçisi ile mübadele olunan senet sureti: h.1198

Yaş ahidnâmesi h.1206

Bükreş ahidnâmesi h.1227

Tasdiknâme-i humâyun h.1227

Teyidnâme h.1227

33 - Vat. Turco 94

(Rossi, s. 76 v. d.)

أئیس العارفين و مرشد السالکین

Hezârfen Hüseyin efendi h. 1090'da telif etmiştir.

Var. 2 :

« .. بعدما سبب تسطير این مقاله و موجب تحريرات رساله بودر که ساکن

زاویهٔ حمل . . . هزارفن حسین الفقیر بو وجهله تعبیر مرام و بو طرز ایله توجیه
 کلام ایدرکه مدت مدید و عهد بعید ایدی که خاطره بو خاطره و سودایه بو سودا
 دوشمشدی که اگر سپهر بی مهردن فرصت و ایام بی آرامدن رخصت میسر
 اولورسه . . . بر مجموعه جمع ایدم و بنای کتابی بر عاقله اوزره مبتنی ایلیم که
 مسالك ضبط ممالک سلوک ایدن حکام و ملوک احکام سیاستده و بسط بسایط رعایت
 رعیتده دستورالعمل و تربیت و تقویت اولیاء دولته و دفع رفع اعدای مملکتده
 قانون مجمل و کرنامهٔ مکمل اولو و اول مجموعهده اصناف حکایات و روایات و مواعظ
 تقریر و سیر سلوک سلاطینی تصدیر ایدوب انک ضمنده انواع فوائد حکمت و سیاست
 نصایح و موعظت مندرج اولوب عام و خواص فوائد فوایدی بی قیاسندن بی
 بهره قالیه . . . »

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan bahsedilmektedir. Onun sedâreti zamanında yazılmıştır. 139 varak, XIX. yy. da istinsah edilmiş benzer.

34- Vat. Turco 96

(Rossi, s. 78 v.d.)

98 منشآت قتالی زاده علی چلی المرحوم

Var. 81 de :

« تمت منشآت علی چلی قتالی زاده المرحوم بعون الله تعالى و حسن توفيقه تحن
 کتابه و تحریراً تم توشیه و تحیراً مع ما تضمن من الخواشی و استتبع من اللواحق
 و القواسی بمصر المحروسه حمیت عن الآخر فی ثالث يوم من شهر رمضان المعظم
 من شهر سنه خمس و عشرين بعد الالف . . کتبه احمد ابن الفقیر یوسف چاوش . . »
 (krş. Osmanlı Müellifleri, I. s. 400.)

35- Vat. Turco 97

(Rossi, s. 97 v. dd.)

Raccolta di poesie, di tono popolare, forse di un عاشق non nomi-
 nate nel testo, con frequenti riferimenti alla Bosnia e alla Dalma-
 zia e alla guerre tra i Turchi مسلمان و i christiani. Dalla seguente
 nota a fol. 1 si apprenda che il libro appartienne a un خوجه یورغاک
 و nel 1212/1797-98 alla sua morte fu dal figlio di lui Lazigo لازقو
 consegnato a un Reşid رشید il cui nome appare nel sottoposto si-

gillo :

Kitabın kapagında :

“ashab-ı fenden Hoca Yorgaki vefatı vaktinde bu kitabı bize vasiyyet etmekle oğlu Lazigo bizlere teslim eyledi. Rebiülevvel 1212”

Bu manzum dâstanda Ziring-oğlu زرین اوغلی, Battayany-oğlu بکان اوغلی gibi macar asilzadeleri de zikredilmektedir. XVII. yüzyıla ait kahramanlık menkıbelerini anlatmaktadır.

36- Vat. Turco 104.

(Rossi, s. 89)

شاه و کدا Dukagin-zâde Taşlıcalı Yahyâ Bey.

80 varak (XVI. yy. yazısı) (krş. Osm. Müel. II. 497).

37- Vat. Turco 105.

(Rossi, s. 90)

معمیات Mu'ammayât, 58 varak.

I. var. 2-11 Halimî (Ölümü 922/1516) حلیمی tradotta in Turco. Introduzione di cinque Versi مثنوی

II. Var. 12-51 معمیات سلطان جم

« معمیات سلطان جم من یدالمصطفی المتخلص بنشانی عنی عنه رب الناس »

Celâl-Zâde Mustafa Çelebi (Koca Nişancı) elyazısı.

III.- Var. 52-55

« معمای لامعی رحمة الله علیه بنام محی »

Kapak sahifesinde :

« بو حقیر کدر معمای حسن اغا اعز الله شأنه . . . »

38- Vat. Turco 108

(Rossi, s. 92 v.d.)

167 varak. اوضح المسالك الى معرفة البلدان و الممالك

Var. 2 de: « Opera di compilazione geografica di محد بن علی سپاهی زاده finita 13 recep 980 (19.XI.1572) e dedicata al Murad III. una prima redazione dell'opera era stata fatta dallo stesso in arabo...»

Sonunda :

« فرغت عن تأليفه و تصنيفه في اليوم الثالث عشر من شهر رجب من شهر سنه

ثمانين و تسعمائة . . . »

39 - Vat. Turco 127

(Rossi, s. 107 v.d.)

هذا كتاب أنوار الماشقين Yazıcıoğlu Ahmed Bican. 331 varak.

Sonunda :

« حرره في اواخر رمضان المبارك تاريخ سنة ٩٦١ »

(krş. Vat. Turco 16; Vat. Arabo 390, Borg Turco 76).

40 - Vat Turco 102

(Rossi, s. 86 v. dd.) 109 varak.

I. 2-58 varak

« حکایت لطیفه عجوبه محجوبه ظریفه »

Raccolta di racconti morali di

سید احمد بن حسن بالی الشهير بالصدق

II. 58-106 varak

« حکایت اوغوزنامه قضان بك و غيره »

E la raccolta di racconti epici degli' *اوغوز* piu nota come *كتاب دده* *قورقوت* Inconfronte con l'unica altra copia finora nota (di Dresda), questa esemplare vaticano e piu ristretto, contenendo solo una introduzione e 6 racconti (12 nel ms. di Dresda), ma il testo e piu corretto e tutto vocalizzato.

Bibliographia nell'articolo di E. Rossi, un nuovo manoscritto del *كتاب دده قورقوت* in RSO XXV. (1950) pp. 34-43, e quindi in E. ROSSI, *اوغوز* *Racconti epico-cavallerechi dei Turchi* tradotti e anotati con facsimile del ms. Vat. Turco 102, citta del Vaticano, 1952 [Studi a Testi, nr. 1 9]. Cfr. anche E. Rossi, *Osservazioni preliminari per una edizione critica del كتاب دده قورقوت* in ROS XXVII. (1952) pp. 68-73.

41 - Vat. Turco 128

(Rossi, s. 108 v.d.)

Müzekkîn-nufûs, 358 varak. Opera di edificazione religiosa e mistica in prosa di *عبدالله الرومی* detto *اشرف اوغلی* di Iznik ivi morto nell'874 (1469/70) fondatore del ramo *اشرفيه* della confraternita *حاجی بايرام ولی* genero del santo *قادریه*

Var. 23 de :

« و بو مؤلف الضعيف الفقير الحقير كم عبدالله ابن اشرف ابن محمد المصر الرومى
الازنيقي القادري در دعادن اونونتميله . . . و بو كتاب بعون الله كم جمع اولندى نفس
انسانى تربيت ادب امارلغندن مطمئنلهكه دوندرمكه وارچى خطابنه قابليت كسب
اتدرمكه اكي باب قلندى و بو كتابه مزكى النفوس ديو آد ويرلدى ... »

Var. 354 de :

« تم الكتاب ... بمزكى النفوس الذى الغه الشيخ العارف المشهور با شرف زاده ... »

Var. 355 de :

« فى بيان سلسله مؤلف كتاب شيخ عبدالله ابن محمد المصرى المشهور شيخ
عبدالله الرومى ... »

Tarikatte müşidlerini Hz. Ali'ye kadar götürmektedir. Harekeli, XVI. yy. istinsahı.. (Krş. İstanbul baskıları 1269-1281; Köprülü, İlk mutasavvıflar; Bursalı Tahir, Osmanlı Müellifleri, I., s. 17).

42- Vat. Turco 131

(Rossi, s. 112 v.d.)

(تعبيرنامه كبر هذا كتاب تعبيرنامه) كوامل التعبير

323 varak, harekeli, alfabetik tâbirnâme trattato di onirocritica, di حصر ابن عبدالهاده del sec. X/XVI. E traduzione del persiano dello شيخ ابو الفضل حسين بن ابراهيم بن محمد التقليل كامل التعبير (sec. VI./XII.) con aggiunte derivate da altri antori.

Var. 1. de

« . . . اما بعد هجره تك طقوز يوز سكه (. . .) كامل التعبير كتابن كه شيخ ابو
الفضل حسين بن ابراهيم بن محمد التغليبي رحمه الله تصنيف آتمشدر . . .
عالیشان سلطان معظم شاهنشاه اعظم سيد سلاطين العرب و العجم . . . السلطان
بن السلطان العاشر بطن من نسل عثمان السلطان سليمان خان اطلال الله بقاء و ادام
دولته . . . بو بنده فقير اعنى حضر بن عبدالهاده البوازيجي (Rösssi'de البوازيجي)
مولداً و الموصلى مسكناً الكاتب باليسرى . . . فارسى لغندن حرف ازره شيله كه هر
كله نك اول حرفن طوتب دخى انك ايكنجى و اوچنجى حرفن على الترتيب رعايت
ادب تركيبه مبدل ايليب آدن كوامل التعبير قودى . . . »

Var. 323 de :

« تم الكتاب . . . على يد العبد الضعيف . . . هدايت الله بن ناصر الدين بن حاجي
على خليل البغدادي ١٥ شهر جمادى اول سنة ٩٦٤ (1557) »

43 - Vat. Turco 138

(Rossi, s. 119) 134 varak

I. Var. 1-131 حديقه الشهدا è la traduzione turca, con quach aggiunta,
di فضولى di Bagdad (Ölümü h. 969) dell'opera روضة الشهدا del per-
siano sonunda حسين واعظ كاشنى (var. 131) :

« بحمد الله الملك الوهاب بوكتاب حديقه الشهدا بيك قرق يدى سنه سنه اشبو ماه
جمادى الاخره اواخرنده ادرنده تحريرينه مباشرت ايدوب . . . سنه مزبورہ رمضانك
بشنجى كوني تمام ايلدى » (26.VIII.1638)

II. Var. 131-133

Murad I. tarafından Gazi Evrenos Beye gönderilen ferman sureti.

44 - Vat. Turco 141.

(Rossi, s. 122 v. d.) 366 varak, harekeli

Başında :

« هذا كتاب عاشق پاشا »

« این کتاب غریبنامه است از مقالات المشايخ مقرر البيان حجة الاعيان . . . كشف
مشكلات حقايق مفتاح مفصلات دقايق رموز كنوز رحمانى شيخ همدانى ولى سلطانى
على بن مخلص بن شيخ القادر صاحب القدرة والقوة شيخ الياس . . . قطب يكانه مرد
حق شيخ پاشا بن مخلص بن شيخ الياس . . . »

Sonunda :

« فرغ من تحرير هذا الكتاب يوم چهارشنبه عند اداء صلوة الظهر فى أواسط
شهر شوال سنه احدى و اربعين و تسعمائه [Nisan 1535] كتبه الفقير الحقير . . .
همزه بن محمد غفر الله ذنوبه . . . حرر فى قلعه سمندره . . . قد وقع هذا الكتاب فى سلك
ملك الفقير عبدالرحمن صوفيهوى . . . »

45 - Vat. Turco 147

(Rossi, s. 128 v. d.)

166 varak, harekeli, trattato di medicina in
versi di احمدى (öl. h. 815)

Sonunda :

« كتبه الحقيير الفقير المشهور بابن اورقايخ غفر الله له . . . بتاريخ سنه
احدى و خمسين و ثمانمائة »

Rossi bu münasebetle bu eserin Bulogna nüshasını (No: 3583) zikretmektedir. (Kırş. Osm. Müellifleri, II. s. 79).

46 - Vat. Turco 148

(Rossi, s. 129)

Âşık Paşa 316 varak, harekeli

Poema religioso mistico di عاشق پاشا (ölm. h. 733)

Var. 2 de :

« اين ضعيف فقير المفقر الى الله العلى الكبير على ابن المخلص ابن الشيخ الياس
المعروف جده بابا و هو المعروف بشيخ پاشا الملقب بعاشق رحمة الله عليهم اجمعين »

Sonunda :

« اضعف عباد الله قاسم بن حسن الارزنجانى سنه اربع و خمسين و ثمانمائة »

(krş. Vat. Turco 141, Borg. 73)

47 - Vat. Turco 150

(Rossi, s. 130)

317 varak, harekeli رسالة محمد

poema religioso di يازيحي اوغلى محمد (ölm. h. 855)

Sonunda :

« قد وقع الاتمام من هذه النسخة . . . فى يوم الاحد و فى وقت ضضاء البكرات و فى
شهر اواسط ربيع الاول المبارك من شهر سنه احدى و ستين و تسعمائة » (1553)

48 - Vat. Turco 177

(Rossi, s. 156)

150 varak. جوهرة البداية و درة النهاية

trattato mistico, in prosa di صارى عبدالله افندى (ölümü h. 1071:1661)
scritto in occasione della spedizione di Murad IV contro Baghdad

Sonunda :

« تحرير هذه النسخة اللطيفة على يد العبد الفقير ابراهيم بن اسمعيل ١١٤٧
فى بلدة قسطنطينيه »

(krş. Osm. Müellifleri, I. s. 102)

49 - Vat. Turco 180

(Rossi, s. 158 v.d.)

شواهد النبوة 428 varak

Biografia di Moametto, dell'originale persiano di جامی tradotta in Turco da Mahmud bin Osman Lârî (öl. 938-1532). La traduzione fu terminata nel 915-1509 e il traduttore avverte (fol. 10) di aver talora inserito qualche aggiunta".

Var. 9 da :

« عمدة المتأخرين .. مولانا عبدالرحمن جامی ... بر مقدمه ویدی رکن و بر خاتمه اوزرینه جمع ایلنوب شواهد النبوة لتقوية یقین اهل الفتوة دیو آد ویرمش .. بو بنده احقر ... محمود بن عثمان ... »

Sonunda :

« قد فرغ من تسويد فی مدينة المصر المحروسة .. فی ليلة الخميس فی ثانی محرم الحرام من شهر سنه تسع و ستین و تسع مایه من الهجرة النبویه علی يد العبد الضعیف .. احمد ابن سلیمان ابن عبدالله ... »

Bu kitabın sâhipleri :

« بو کتاب عاتکه قادینک قیزی عایشه خواجینک ... »
« کاتب زاده محمد رفیع سر اطباءی خاصه », « صاحب الوقف الحاج حسین ابن محمد »
« ترجمه شواهد النبوة »

(krş. Osm. Müel. II, s. 493)

50 - Vat. Turco 181

(Rossi, s. 159 v.d.)

(تاریخ عبدالله بن رضوان) تاریخ مصر

Var. 2 de : Mehmed IV. devrinde Vezir Mustafa Paşa namına telif edilmiştir. Yavuz Sultan Selim devrine kadar ve sonra Mısır valilerinin tarihi, telif tarihi h. 1058 (1648). Eser h. 1196 da Kayyum-zâde Derviş Mehmed bin Hacı İsmail bin Veliyyüddin tarafından istinsah edilmiştir. (krş. Osm. Müellifleri III. s. 103; Babinger, s. 176 v. d.; diğer nüshaları, Hamidiye ktp. No: 900; Veliddin ef. ktb. No: 2467).

51 - Vat. Turco 185

(Rossi, s. 162 v. dd.)

Mecmua (II risâle)

- 1- (var. 1-47) Kaygusuz Baba Sultan Abdal Musa hazretlerine erişip şâd olduğudur.
- 2- (var. 51-78) Mugalata-t Kaygusuz Baba
- 3- (var. 91-115) هذا رسالة بدلائمة قیغوسز بابا قدس سره
- 4- (var. 117-125) رسالة فی بیان وحدة الوجود لمولی العارف عمر افندی الکورانى
- 5- (var. 126) مجموعة منیفه جلال الدین رومى
- 6- (var. 129-134) رسالة شمس الدین سیواسى
- 7- (Var. 136-140) Kısmet-nâmeden alınmıştır.
- 8- (Var. 140-141) Mesnevî'den bir parça.
- 9- (var. 142-143) Celâleddin Rûmî'den
- 10- (var. 143) Nefis'den merâtib-i erbaa
- 11- قال على كرم الله وجهه

52- Vat. Turco 196

(Rossi, s. 172 v. d.) 408 sayfa, harekeli
Ahmedî divân (5712 beyit)

istinsah tarihi h. 851 (تاریخ سنه احدى و خمسين و ثمانمائة) h. 1011 de Abdüsselâm bin el-hâc Fethullah'ın mülkünde idi.

53- Vat. Turco 202

(Rossi, s. 177 v. dd.)

Mecmua

- 1 - Divân, Esseyyid Sabri ef.
- 2 - Divân, Kaf-zâde Fâizî ef.
- 3 - Divân, Şeyhulislâm Bahâyî ef.
- 4 - Divân, Veysî ef. ma'a خواتمه

« قد انتقل الى نوبته العبد الفقير محتاج الى رحمت ربه الودود اسعد ابن مسعود اليكشمري الشهير بنعنوان زاده غفر الله لهما... ثم انتقل نوبته التصرف الى افقر الوري ابراهيم نجاني عن كاتب قلم مقابلة سوارى رضى عنه البارى ١٥ ربيع الآخر ١٢٢٩ »
« استصحبه الحقيير اسمعيل خليفه موقوفات سنه ١١٠١ »

54- Vat. Turco 267

Mustafa Âli, آداب الملوك، محاسن الآداب

Var 2 de :

« خصوصاً اول زمرة جليله نك ثالث عشرى سلطان محمد خاناه موفق و مؤيد »

قلدی نته که انلرک خدمات سامیه لرینی وکیل جلیل و خلیل بی عدیللری ابراهیم
پاشای صدارت نشانله مجدد و محمد قلدی . . . »

Var. 7 de :

« . . . سلطان محمد خان . . . انکروس سمتلرینه نیت جهادله سفر اتمشلا ایدی . .
اول ائنالرده بو عبد حقیر اعنی به مصنف عالی پای تحت روم اولان قیصریه ده امیر
ایدم خصوصاً که یونان ولایتنک بعض نواحی رومک حفظ و حراثته مأمور دلپذیر
ایدم و اول جمله دن لواء بوزاقو محافظه سنه تیر راست کبی طوغرملشیدم اما اول
اشغال دنیویه خلانده کی اوقات خالیه نک اضاعه سنی نامناسب کورمشیدم . . . اون
بش فصل اوزرینه تحریره نیت ایدوب . . . »

Var. 10 de :

« بعده آداب الملوك اسمی ايله عنوان ویرلمسی مناسب کوروندی اما ملوکدن
غیری خدام صاحب سلوکه شمولی دخی محاسن الآداب نامنده کی حسن قبولی مرجع
بولوندی . . . »

Var. 178 de :

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب علی يد عبدالمنان الحقیقرخشان محروسه مصر
در اواسط محرم الحرام سنه ۱۰۰۸ »
(krş. Babinger, s. 133 v. d.)

55 - Vat. Turco 283

(Rossi, s. 243 v. d.)

علی بن حسین واعظ کاشفی الصافی - ترجمه رشحات العین الحیات

Mehmed Şerif bin Abdülgani el-Abbas Trabzonî tarafından h. 1002
de Sultan Murad III. namına tercüme.

Var. 311 de :

« وقع الفراغ من تحريره يوم الخميس السابع والعشرين من شهر ذی الحجه سنه
ثلث و تسعين و تسعمائه علی یدی ترجمه اضعف عبادالله محمد شریف ابن عبدالغنی
العباس نسبتاً و الطربزونی مولداً »
(krş. Osm. Müellifleri, II. s. 22)

56 - Vat. Turco 286

رشحات محي

57 - Vat. Turco 287

(Rossi, s. 244 v. d.)

276 varak مکتوبات ، هذا دستور الانشا

Başında fihrist vardır; Mekke Şerifine ve Leh kiralına nâme-i humâyun... Çoğu XVII. asra âit nâmeler Köprülüler devri ile ilgilidirler, yazma XVIII. yüzyıl başlarına âittir.

58 - Vat. Turco 298

(Rossi, s. 253 v. d.)

89 varak، مجالس النفائس ، على شير نوائ

59 - Vat. Turco 300

(Rossi, s. 254 v. d.)

هذا كتاب تاج العارفين حضرت ابو الوفا

Kitabın müellifi, Âşık Paşa-zâde Şeyh Ahmed Âşıkî damadı Seyyid Velâyet bin Hz. Seyyid Ahmed el-Vefâyî hizmetlerinde bulunan bir zattır. Naklettiğine göre, Seyyid Velâyet h. 880 de hacca gittiği zaman Mısır'dan iki ciltli kitap getirmiştir. Bunlar Ebülvefâ'nın arapça menâkıbı imiş ki, bu eser de onun tercümesi olduğunu söylemektedir. Seyyid Velâyet'in şeceresi verilen ve başında fihristi bulunan eserde ölümü 22 Muharrem 886 olarak gösterilmekte ve Şeyh Edebâlî'nin, Şeyh Vefâ'nın hulefasından olduğu için Osmanlıların bu sayede muzafferiyetler kazandıkları imâ edilmektedir.

Sonunda, var 156 da : « تاريخ سنه اثني و ثمانين و تسعمائه . . . »

60 - Vat. Turco 301

(Rossi, s. 255 v. d.)

كتاب جامع المعارف رسالة توحيديه هذا ديوان و واردات سيف الله افندى

السيد نظام الدين اوغلو (ölümü 1010-1601)

(krş. Osm. Müellifleri I, 81)

61 - Vat. Turco 303

(Rossi, s. 257)

Surûrî Mustafa Efendi, 267 varak. ذخيرة الملوك

Farsçadan (müellifi Ali bin Şehabettin el-Hemedânî) Şehzâde Mus-

tafa adına h. 960 da türkçeye tercüme eden Surûrî, sonunda sekiz beyitlik bir methiye-yi şehzâde için nazmetmiştir.

Sonunda :

« ختم کتاب علی یدی العبد الضعیف المحتاج الی رحمة اللطیف محمود بن حسن
ربیع الاول سنه ۱۰۱۷ »

(krş. Osm. Müellifleri, II 226).

62- Vat. Turco 304

(Rossi, s. 257 v. d.)

I. Ibn Kemal 1-76 varak

Başında fihrist

Varak 5 de :

«... زبان دری ده که ریب و عیب دن بری در و جنان اهلنک اختیار آندکری
صحیح و فصیح لسانلرک بری در بو رساله رنگین کلاله و شیرین مقاله ترتیب قلام
اشجار اشعارده اولان ازهار و اسرارای اظهارله اول لسان روشن بیانک کلشن
پر صفاسنک تماشاسنه انبای زمانی ترغیب قلام متشابه لغتلرک حقیقتلرله متعلق
دقیقهلری مشتمل اولدوغندن اوتری آدنی دقائق الحقائق اوردم مجلس صفا افزای
آصف آرای حضرت ابراهیم پاشایه که صاحب دیوان سلیمان زمان در تحفه اتمکه
لائق کوردم... »

II. var. 77-89 رساله یائیه لابن کمال یاشا

Başta :

« بو صحائف پر لطائفک تسویدنه داعی باعث مضمون مکنوننده مندرج و مندرج
اولان عوارف معارفک تمهیدنه سبب حادث اول اولدی که ارباب فضل و اصحاب
معرفتدن بر جماعتله که میدان فرسک فارسلی ایدیلر لفة فارسی ده آخر کلمه یه
لاحق اولان حرف یانک خصوصنده مناظره اولدی انبای محاورده حاضرلردن فرضه
مقامده فرصت کلامه ناظرلردن بریسی اول معنی لر بش نوعه که وحدت و نسبت
و خطاب و تنکیر و مصدریه در منحصر در دیدی فقیر ایتدم اوندن زیاده در بلکه
اوندن زیاده در... »

63 - Vat. Turco 305 (Rossi, s. 258 v. d.)
در المكنون Yazıcioğlu Ahmed Bîcan (h. 1193 de istinsah edilmiş bir nusha)

64 - Vat. Turco 312
Mustafa Âlî مرآت العوالم 19 varak. H. 995 de, Murad III. devrinde Vezir ve Rumeli beylerbeyi Mehmed Paşaya ithaf ettiği (Rossi'nin Sokulu Mehmed Paşa olarak göstermesi yanlıştır) bu eserin kaynakları olarak Behcetüttevârih, Edussuud'un "Tefsir-i fazilet-i şuhûd" risâlesi, Masâbîh ve Celâleddin Süyûtî ile Mevlânâ Kadı Adud'un Eşrâfüttevârih'i, Zübdetülâsaf v. s. gösterilmiş, tarih ve takvime âit "كتاب المنتخب في اقوال العرب والجم" sayılmaktadır.

65 - Vat. Turco 314 (Rossi, s. 294 v. d.)
raccolta di lettere e غزليات raccolta di Işkî عشق del sec. X/XVI. e di altri autori. 40 varak.
Sonunda : « تمام کشیده سنه ۹۸۵ (1578) »
Peygamberin Rûm kayserine gönderdiği nâme ve Hulefây-ı Râşidîn nâmeleri ile Fâtih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a, Yavuz'un Şah İsmail'e, Kanûnî Sultan Süleyman'ın Şah Tahmasb'a, Tahmasb'ın Selim II.'e nâmeleri..

« شکایت نامه از دست آلام فراق », « ترجیع بند لطیف یمقدار علی سبب الاعتذار »

Birçok şairlerin gazelleri ve müellifin

« قنلو یاشمدن قباغمده شرابم وار نم - یشلو بغرمدن اوجاغمده کبابم وار نم »
beyti ile başlayan bir gazeli mevcuttur.

66 - Vat. Turco 317 (Rossi, s. 317)
Başında :

« کتاب شمع و پروانه من کلام امّالغ الشعراء مولانا ذاتی سلمه الله »

Sonunda :

« تمت بعون الله الملك الوهاب قد وقع الفراغ من هذه النسخة ۲۸ فی صفر المظفر »

فی مدرسه چورلی کتبه الفقیر مصطفی بن محمد الحندوری [Rossi, Handûri (?)]

(Rossi, s. 317; Osm. Müellifleri, II. 176)

67 - Vat. Turco 320

Firdevsî satranç, 24 varak

(Rossi, 267 v. d.)

« در بیان داستان ماضی و تمثیله شطرنج »

Başında :

« اشکال شطرنج در بیان تعبیه فرعونیه ، طبریہ ، عراقیہ ... »

« داستان سلطان محمد خان و قصه ازون حسن ... »

var. 21 de :

در تمثیلات شطرنج و در فواید عقل کوید فردوسی ...

باب الثامن أئمة اهل دين قتنده شطرنج اوينامق حرام می در . دکلی در ... »

Sonunda :

در بیان حقیقت حال شطرنج در فواید عقل کوید و داخی بو کتابک مؤلفی بو
بو شطرنج رساله سنک مصنفی فردوسی ایدر که اهل عرفان و مبتصر کامرانه معلومدر
که فراست یوزندن نظر که قلسه عبرت کوزجی عاقلر و علماء اهل دانش کاملر
قتنده معارفدن خالی دکلدركم بر خاصه واردر حتی شجرانده و جماداتده و ثمرانده
و حجرانده هر برنده بر درلو خاصه واردر ...

فی سلخ شهر ربیع الاول من شهر سنه ۹۶۸ (1560)

68 - Vat. Turco 322

100 varak تصویر القلوب للشيخ مصطفى بن برهان خواجه بخطه سنه ۹۸۲

Sonunda :

« الف اخوج الخلق الى الففران مصطفى بن برهان ... »

من مشايخ الدهر و الكمال الزمان »

(Rossi, s. 268 v. d.; Osm. Müellifleri I. 40)

69 - Vat Turco 328

تبر المسبوك عبد الله قدسی

Tibr-i Meskûk, trattato di ertica politica tradotto dall'arabo in

Turco da un *عبدالله قدسي* e dedicato al Sultano Ahmed I.
Kapak sahifesinde :

« هذا كتاب تبر المسبوك من مواهب الرب الكريم الى اعبده الفقير
كنج محمد باشا زاده الحاج ابراهيم سنه ١٢٢٦ »

var. 1 :

« . . اما بعد بو فقير قليل البضاعة يریشان روزگار يعنى عبدالله المتخلص
بقديسى المدرس حيثنه بمدرسة دلفكار (؟) وقتا كه الشيخ الامام الفاضل ابى عبدالله
محمد بن المقفعك مؤلفاتندن تبر المسبوك فيما محتا جون اليه الملوك نام كتابى مطالعه
ايدوب كتاب مذکور حاوى اولدينى تدبير امور حرب و قتال و تنظيم نظام دولت
و اقبالى مشتمل حكايات عجيبه عبرت اثار ملوك ماضيه عالمقدار و حوادث غريبه
حكمت شعار دول سالفه جليل الاعتبارك مزاياسنه واصل اولوب . . . سلطان اعظم
شهنشاه معظم المؤيد من السماء . . . السلطان بن السلطان السلطان احمد خان ابن
السلطان الغازى محمد خان لازالت رايات سلطنة . . . حضر تالرينك طبع همايون
سمادتمقرونلرى دخى تنظيم نظام عالم و اصلاح امور بنى ادم اتمك اوزره مجبول و
مشغول اولوب سلوك مستحسنلرينه موافق فهم اولندى ايسه كتاب مذکور عربى
لسان اوزره اولتمقله نفى عام اولتمق ايچون مشتمل اولدينى حكايات صحيحه الروايات
تركى زبانه ترجمه اولنوب يكرمى سكر فضل اوزره ترتيب قلندى و بالله توفيق الفصل
الاول فى تدبير الملك و السياسه و الرياسته »

var. 78 :

« حرره الفقير الى رحمة ربه القدير حافظ عبدالكريم بن الحاج حسن بن احمد
غفر الله ولوالديه . . سنه ست و خمسين و مائه و الف فى شهر ذى الحجه يوم السبت »
(Rossi, s. 271 v. d. ; Accademia Lincei, n. 6)

70 - Vat. Turco 331

« هذا كتاب وسيله الاتقان فى شرح رسيوخ اللسان فى حروف القرآن للشيخ الامام
و المقزى الهمام حمد الله الفقير ابن خير الدين الحقيق الخطيب بجامع اياصوفيا الكبير . . . »

var. 2 :

« بن فقير تلاوت و قرائت علمنده و تجويد و روايت فتنده قلة بضاعه و كثرة اضاعه ايله رسالر نظم ايدر اولمش دم . . . » ثم نظمت هذه الرسالة بالتماس بعض الاخوان من اهل القرآن « يعنى اندن صكره او شده بو رساله نظم ايتدم اهل قران يازنلرك بعضلرينك التماسيله » باخراج الالفاظ الصعاب تلفظاً من كلام الرحمن « يعنى كلام الله دن شول كله لر كه تلفظى لسان اوزره صعب و عسير اولنلردن بعضسن اخراج ايدوب انده درج ايتمكه . . . ، فوق ذلك فى ايام خلافة خلاصة سلاطين الاقطار و الافاق » پس بو رساله نك نظمى افاق و اقطار سلطانلرينك خلاصه سى خلافتى ايامنده واقع اولدى » جالس سرير السلطنة السلطانية بالاستحقاق « يعنى سلطنت سليمانيه نك سريرنك استحقاقله جالس در . . . » « حارس الممالك الاسلاميه من العجزة و الفساق » يعنى ممالك اسلاميه نك فاجزلردن و فاسقار شرنلدن حافظى و حارسى در « قانع جمهور الملاحده و اهل الشقاق » يعنى ملحدلر و شقيقلر بولوكنك قامى و قاهرى در « قانع اصول الخوارج و عروق ذوى النفاق » يعنى خوارجك اصولن و كوكلرين قازجى و اهل نفاقك عرقلرين كسييجى و طمرلرين قيريجى در شمس الدولة العثمانيه بدر الشوكة السلطانية « دولت عثمانيه نك بور و يريجى افتابى و ملة رحمانية نك مشعله لى يلديريجى ماه تابى در » السلطان ابن السلطان السلطان سليمان خان بن السلطان سليم خان »

varak 4 :

« يعنى اشبو قصيده تعاقب د هور و تقادم عصور ايله حفظ ايدوب ضبط ايدن كسنيه بر استاد كامل فايقك و بر شيخ ماهر حاذقك يرينه طورر و انك فايده سن ويرر و بالجملة بو قصيده طالب تلاوت اولن كسنيه غايتله فائده لى و نهايتله عائده لى در . . »

varak 41 :

« . . . » يعنى بو قصيده نك ختمى تاريخ هجرة نبويه نك طقوز يوز اللى طقوزنجى (1553=h. 959) يل اچنده واقع اولمش در . . »

varak 42 :

نظم

« بونی حفظ ایت کل ای تجوید طالب
ایدرسک بونده حمدیه رجاسن
که اول فضلیله اقرانوکه غالب
کوراسن جنت ایجره حق لقاسن
دیدن حتمنده بو رسمک محرر
قودی ذیلنده تاریخن مذکر [h.960]
(krş. Osm. Müellifleri I. s. 274 v. d. Hamidiye ktb.)

71- Vat. Turco 334

(Rössi, s. 275)

240 منشآت لامعی

Kapak sahifesinde sırasıyla sâhipleri :

« تشرف بتملكه العصر عبدالرحمن الاقصرانی عفی عنه »

« استصحبه العبد الفقير السيد علی الحقیر »

تملك هذه الدر الشيخ العبد الحقیر شریف حسین ... »

« من الكتب الفقیر عبدالحق ... با پایة مكة المكرمه »

Devrin âlimlerinden bir çoğuna yazılan nâmelerden başka defler-
dar İskender Çelebi'ye, « ویس و رامین » takdimi vesilesiyle ve bazı
ricalar yapılarak, Arpa yazıcı Hüseyin Çelebi'ye « وامق و غدرا »
takdimi vesilesiyle ve 40 efrenciye alındığı hakkında, Sadrazam
İbrahim Paşaya, divânının yazılması emredildiği cihetle iyi kâğıdın
Bursa'da bulunmadığı ve kâtip hususunda ricâlarda bulunan nâme-
ler ve tarihî bir çok bilgiler veren diğerleri ...

var. 240 :

« قد وقع الفراغ من تحریر هذه النسخة الشریفه علی یدی العبد الضعیف احمد
بن محمد الاسکوبی اللهم حسن حاله و اتمم بالخیر عواقبه و غفر له ولو الیهما و لجميع
المسلمین و المسلمات آمین فی اوایل شهر شعبان المعظم ... سنه ثلث و ستین
و تسعمائة » [h.963]

(diğer nüshası, Vienna I. P. 216 (copia datata 957/1550-51) Osm.
Müellifleri, II, s. 492)

72- Vat. Turco 336

(Rossi, s. 276 v. d.; Osm. Müellifleri I. s. 51)

هذا كتاب آداب الطالبين

(Manuale di morale mistica di Ali Halife O Çelebi Halife detto
أنك خليفهسى شيخ قاسم أنك خليفهسى شيخ يوسف بن سلطان شاه محمد القسطنطونى
ölmü 899 (1493-94), in turco Osmanlı arcaico).

Kitabın kapak sahifesinde

« كتاب آداب الطالبين تأليف چلبى سلطان (چلبى خليفه) الملقب جمال خلوتى
أنك خليفهسى شيخ قاسم أنك خليفهسى شيخ يوسف بن سلطان شاه محمد القسطنطونى
ترجمه ايلشدر و شعبان القسطنطونيدن [Vat. Turco 344] بر قوشق يوقاريدر پاك
نفيس كتابدر استصحبه حافظ يحيى العصمى الشاذلى فى ١٧ محرم ١٢٢٩ »

273 varak, istinsahı XVII. yüzyıl, harekeli, imlâ yanlışları var, ara-
dan bazı yapraklar ve sonu kopuk, h. 1271 de diğer bir nushadan
tamamlanmıştır. En sonuncu bahis : « در بیان ارسال العمامه » var 272 :

« قد تم هذه الرسالة الشريفة على يد احقر الورى و خادم الفقراء خاك قدم آل

عبا الشيخ السيد محمد محى الدين القادري سنة ١٢٧١ »

Müellif, kitabın hâtimesi olarak 105 beyitlik bir nazım kısmı ekle-
mekte ve

« ای طلب ایدن طريق مستقيم مکر شیطاندن اولم دین سلیم ... »

diye başlamakta, eserini 16 cumad II. 900 (14 Mart 1495) de bi-
tirdiğini anlatmaktadır ki, kitabın bu hütüphanedeki fişinde müel-
lifin h. 899 da öldüğünün belirtilmesi tashihe muhtaçtır.

73- Vat. Turco 340

(Rossi, s. 279; Osm. Müellifleri I. s. 91 ?)

403 varak, harekeli "Opera in poesia, di edificazione
morale, di autore non dichiarato"

Baştaki sahifede mensûr olarak kitaptan ve müellifinden bahsedil-
mişse de silinmiş ve kazınmış olduğu cihetle müellif ismi okuna-
mamaktadır. Manzumelerde yer yer آلهى Âlihi kaydı, belki de mü-
ellifini göstermektedir.

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب الشريف . . على يد العبد الضعيف عبيد

المولوى الخادم الفقير الحقير بحضرت مصنف هذا الكتاب المنير فى اواسط جمادى الاولى
من شهر سنة ٩١٤ [11 Ağustos 1508]

Kitabın içinde vakî mühürü vardır ve buna göre Üsküdar'da Ümmî Ahmed Efendi dergâhına Şeyh Riyâeddin tarafından vakfedilmiştir.

74- Vat. Turco 344

(Rossi, s. 280 v. d.) Osmanlı Müellifleri I, s. 119; diğer nushaları Vat. Turco 170; Yahyâ ef. kütüphanesi)

« مناقب شعبان افندى » 169 varak.

Başında :

شيخ على شان و قطب اقطاب جهان قسطنطينى ده تربى پر انوارلرند مدفون

شعبان افندى قدس سره العالى . . حضرتلرينك مختصر مناقب نامه شريفليدر :

var. 108 :

« هذه رسالة تربى نامه لدرويش عمر الفؤادى »

var. 163 :

« قد وقع اتمام مقاله بيد محرر الرساله درویش عمر الفؤادى . . فى غرة شهر

رمضان الشريف . . فى مقام القطب الاقطاب حضرت الشيخ على جناب . . .

و صاحب الكرامه و التربى الشيخ شعبان افندى . . فى سنة ثلاثين و الف . . »

75- Vat. Turco 345

(Rossi, s. 51 v. d.)

تقوم التواريخ Kâtip Çelebi

XVIII. yüzyıla ait olaylar, cedveller eklenmiştir. Bu nüshanın en büyük özelliği, Resmî Ahmed Efendiye âit oluşudur. Kitabın kenarlarında kendi el yazısı ile notları ve kayıtları, hatıraları vardır. Ezcümle h. 1171 yılında III. Mustafa'nın cülûsu vesilesiyle Viyana'ya elçilikle giderken Macaristan'a âit müşahedelerini 1199 tarihli kayıtlarda göstermesi (varak 102) ilginçtir. Bir çok tarihî eseri okuyarak edindiği bilgileri muhtelif yerlerde not olarak kaydettiği de görülmektedir. var. 119 da Yeni câmiin inşası hakkında bildiklerini zikretmesi buna bir örnektir. Kapak sahifesinde iki mühür vardır:

I. « بما اناله الله تعالى لعبده العريف بتو قادی ابو بكر افندى زاده احمد »

II. « صاب و مالك اين كتاب والى أيلت هر سكت حالا شريفى مصطفى پاشا زاده
حسن حقى ۲۳ صفر ۱۲۸۰ » [22 Kasım 1853]

76 - Vat. Turco 346

(Rossi, s. 282 v. d.)

Tarab al-mecâlis طرب المجالس

Operetta morale novellistica del pèrsiano

Tradotta in Turco da Mahremî fine del sec. IX./XV.

var. 3 :

« بو رسالۀ فارسيدن تركيه ترجمه ايدن كه محرمي ديمكله مشهوردر . شويلاه بيان
ايلر كه كتاب طرب المجالس كه بش قسم اوزرينه ترتيب اولمشدن . . . »
var. 45 :

« تمت بعون الله الملك الوهاب فى تسع شهر جمادى الاول سنة اربع و تسعماية
[23 Aralık 1498] »

Kapak sahifesinde :

« كتاب تصوف من كتب الفقير حسن فريد الدين القاضى بقضاء كوريجي »

77 - Vat. Turco 351

(Rossi, s. 285 v. d. ; Osm. Müellifleri I. 368)

Mecmua مجموعه

Miscellanea di scritti mistici in Turco e in persiano di Abdi

vissuto alla Mecca sec. X./XVI. (عبدالرحمن بن احمد استانبولى)

رسالۀ اول

هذه الرسالة فى بيان تكميل المراتب الوجودية بمعرفة المراتب الامكانية الفها
الفقير الى الله الغنى عبدالرحمن بن احمد الاستانبولى ناظم كلشن راز بالتركي نزيل
مكة المشرفة شرفها الله تعالى

رسالۀ ثانيه

هذه الرسالة المسمى بالرسالة الهادية الى جادة الفرقة الناجية الفها عبدالرحمن ابن

احمد الاستنبولى ناظم كلشن راز بالتركي

رسالۀ ثالثه . . . فى بيان سر القدر الفها . . .

رسالة رابعة عجالت عبرت فما است . .
رسالة خامسة في بيان تفصيل كالات و اثبات غيبه بظهور . .

Sonunda h. 986 ve h. 987 tarihleri görülmektedir. Bir de Celâled-din Rûmî'nin farsça bir risâlesi vardır.

78 - Vaticani Rossiani Turchi 876

(Rossi, s. 367)

منشآت XVII. yüzyıl

Var. 166 :

دفتر اولدر که یکچیری چاپرندن اوجاق آغالرینه توزیع اولنان اوتلوقدر که
ذکر اولنور . در زمان کنعان سلحدار اغای شهریارى سنه ۱۰۶۵

Var. 7

"Yeniçeri ağasından Padişaha beytilmal için telhis"

var 16 :

"Serdara hitaben yeniçeri olmıyan kimesne için mektup"

var 19 :

"Yeniçeri ağasının hasların zaptı temessüküdür"

var. 22 :

"Nazırların hakların vermiş yeniçeri için kadılara mektup"

var. 25 :

"Kal'alara düşman müstevli oldukta sefer tenbihi için mektup"

var. 26 :

"Devşirme mektubu bu minvâl üzere tahrir olunur"

var. 33 :

"Asker sürmeğe vezir ile giden çavuşa mektup"

var 38 :

"Perakende olan Çnha işleyen yahudileri geri götürmekçün mektup"

var. 44 :

"Kan davası için kadılara mektup böyle yazılır"

var. 113 :

"Yeniçerilik iddia edenlerden mâl-i mîrî tahsili için mektup"

var. 130 :

"Emir mucibince beğlik koru hıfzı için mektup"

Sonunda :

"Hesap rakamların beyan eder"

"Ulûfe taksimi erkânın beyan eder"

VII. ACCADEMIA NAZIONALE DEI LINCEI,
(Biblioteca Orientalia, Manuscritti Turchi).

- 1 - No: 6 منشآت (İnşa Mecmuası)
E un formulario di Cancellario..
Başında :

« من مواهب الرب الكريم الى عبد الفقير كنج محمد پاشا زاده الحاج ابراهيم
٧ جمادى الاول سنة ١٢١٤ »

Diğer sahifede :

« من كتب الفقير محمد رئيس الكتاب في الدولة العلية صانها الله عن الافات و البليه »

var. 2 :

“1059 senesinde Özbek cânibinden Âşitâne-i saâdete gelen elçisi-
nin pişkeş ve hediyeleri..”

“h. 1079 و لذل رج و رشن و لذل mevâciblerinde vâki olan mahlûlâtır”

“Sûret-i elkâb”

“Gazi Evrenos Beye verilen ahidnâmenin sûretidir”

“Dağıstan hâkimi Şemhal'e..”

« تفصيل ملاقات خان قريم و بوسیدن ركب به پادشاه عالمپناه »

XVII. ve XVIII. yüzyıllara âit diğer belgeler

- 2 - No: 35
Duâ kitabı, küçük boy.
3 - No: 58

« اما بعده بوبر اختیارات قواعد کلیه در حکمت و نجوم کتابلرندن استخراج
اولنوب ترکی دله ترجمه اولندی . »

- 4 - No: 218

تواریخ آل عثمان

Baştan ve sondan noksan, harekeli, XV. yy. yazısı. h. 905 senesi-
ne kadar getirilmiştir. Gabrieli'ye göre müellifi Muhiddin Cemâ-
lî'dir. Bonelli buna dâir bir makale yazmış ve Giese neşrinde bun-
dan istifade edilmiştir.

5 - No: 249

Kapak sahifesinde:

« Şükraname ve ahadith arba'in ve sad-ke ve ayat-ı kelse »

VIII. BARBERINI ORIENT

1 - Barberini Orient 57

(Rossi, s. 313 v. d.)

Mecmua, XVII. yüzyıla âit

var. 54-108 inşâ örnekleri

var. 109-111 Zikr-i tevârih-i Âl-i Osman.

2 - Barberini Orient 59

(Rossi, s. 314 v. dd.)

Mecmua XVI. yüzyıl ikinci yarısı

I. روزنامه حضرت شیخ وفا - عبرت نامه مولانا طوسی

II. var. 20-111 هذا انشاء معتبر

III. var. 122-140

کتاب املاء اکوۃ کان تألیف مولانا انسان علیہ الرحمة و الغفران ابتداء املاء

کودکان: الله، محمد، ابوبکر...

نوع دیگر: محی الدین، کمال الدین، نور الدین

نوع دیگر: رسول الله، بنی الله، ولی الله، هدایت الله...

: عبدالغنی، عبدالجبار

: بک، پادشاه، سلطان، سلاطین، خلیفه، امیر...

: نصوح، عوض، انه بکی، دورمش، ایل آلدی...

: عایشه، فاطمه، پشه خاتون، خرامان، عندلیب...

: کمخا، سادہ، التونلو، چاقہ...

ve diğer nevilerde ipek nevileri, san'at nevileri, hububat nevileri, şehir nevileri, hayvan ve kuş nevileri.. Özellikle dil tarihi bakımından çok önemlidir.

3 - Barberini Orient 62

(Rossi, s. 316)

manzum, harekeli غرّة مجرم ٩٦٤ هـ در بیان اسماء حسنی
(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 284)

4 - Barberini Orient 65

(Rossi, s. 317 v. dd.)

Mecmua (کتاب کزیده)

IV. var. 92-121 هذا رسالة طريق الادب

(krş. Osm. Müellifleri I, 354)

... اما بو درر عجیوک و غرر غریوک قائل علی بن حسیب الاماسی ...
شویله بیان ایدر که بو رساله ادب و وسیله من طلب تألیف اولدغنه سبب
اولدر که ...

Muhtelif kavimlerin tabiat ve karakterinden bahsederken arapların tabiatı bârid, bunlardan muhabbet gelmez der, acem tâifesi akrep tabiattır, hükmünü verir, türkmen ve tatarları da zemmeder, Türk tâifesi sadık ve müşfiktir, koyun gibidir kanaatini açıklar; sonunda bazı nasihatlerde bulunur. "Bu kitap 857 yılında feth-i Kostantiniyede düzüldü" diyerek telif tarihini belirtir; istinsah tarihi 974-975 (1567) dedir.

5 - Barberini Orient 39

(Rossi, s. 305 v.d.)

217 varak, harekeli "Cronica Ottomana in versi fino al 945/1538-39. Non appare il nome dell' autore" manzum.

Başlangıç :

« بسم الله الرحمن الرحيم اله دارندی بالحد اعلی خدای بی نظیر و حق تعالی
علیم و فردود اناحی و قادر ظمورندن بلندی هر مظاهر... »

varak 4 :

« سبب ترجمه نظم کتاب تواریخ نامه آل عثمان من اوله در زمان حضرت سلطان
السلطین الزمان ناشر العدل والاحسان ظل الله العالم مالک رقاب الامم حضرت سلطان

سلیمان بن سلیم خان ابدالله دولته فی سنه ٩٤٥

توکل کوشه سنده بن کینه اوتورمشیدم فراغت عالمه

قناعت خرقه سی اچره چکوب باش که پستر خا کدی بالیندی داش

ادینوب عزلیله صبر همدم کچردم کاه شادی کاه پر غم
 بو رسمه کچروردم روزکاری بر قش ایدم الدن اعتباری
 ادردم ذکرله احیای اوقات تضرعه قلوردم عرض حاجات
 مکر بر کیجه ینه اوترب بن جهان اولمشد خالی کفت و کودن ...»

Varak 144 :

« فتح قلعه متون از فتوحات سلطان مذکور زدست بالی بك بن مالتوچ
 فی سنه ۹۰۶ »

Varak 145 :

« وفات کردن بالی ولد مالتوچ غازی فی سنه ثمان و تسعمائه
 Varak 145 :
 رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان علم بن یازید خان نورالله مرقد هما
 فی سنه ۹۰۹ »

Varak 146 :

« وفات اسکندر پاشا در وزارت حضرت سلطان یازید خان بن محمد خان
 فی سنه ۹۱۰ »

Varak 146 :

« رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان محمود بن سلطان یازید بن سلطان
 محمد خان بن سلطان مراد خان غازی طاب الله ثراهم و جعل الجنة مثواهم فی
 سنه ۹۱۴ »

Var. 159 :

« آمدن سلطان احمد برای جنگ کردن و کشیدن عساکر اناتولی و ترکان
 فی سنه ۹۱۹ »

Var. 178 de Kanunî Sultan Süleyman devri başlamaktadır.

Var. 180 :

« فتح قلعه جزیره ردوس از فتوحات سلطان مذکور فی سنه ۹۲۹ »

Var. 209 :

« آوردن آب حضرت سلطان سلیمان بن سلیم خان در شهر ادرنه برای حضرت سلطان سلیم خان بن بایزید خان . . »

Var. 210 :

« همیشه ایله منصوری مظفر . . . کی عالمده مقصودمه میسر
کم اولسون امرنه عالم مسلم . . . مسلم اوله فرمانه عالم . . »
6 - Barberini Orient. 69
64 varak قانوننامه سلطان

Var. 1 :

« باب اول درت فضل اوزرینه تریب اولوب جنایات مقابله سنده اولان جرم
و سیاست بیانده وضع اولندی . . .
Sonuncu fasıl :
"Odun için vaz'olunan kanunu beyân eyler".
« بحرأ فی اوایل شهر ربیع الاول سنه احدی و خمسين و تسعمائه »

Kitabın içerisindeki bir kâğıtta 'marislio nam afrıj ile ilgili ve şevval 952 de getirdiği iki denk çuka için 550 akçe gümrük resmi ödediğini bildiren bir temessük kaydı vardır.

7 - Barberini Orient 74

(Rossi, s. 320) 358 varak

منافع القضاء , manuale pratico per i Kadi, di Hacı Ali Efendi Akşehirli (ölümü 977/1569). Comprende una introduzione tre capitali sui doveri dei Kadı, la compilazione degli atti sciaraitici e la tenuta dei registri e una chiusa.

Kapak sahifesinde :

« فهرس فی هذه المجلد التركي مؤلف المرحوم المغفور له الحاج علی افندی
الاقشیری . . . »

« قبل فی تاریخ موته رحمة الله علی الحاج علی فی سنه ٩٧٧ »

«Merhum dokuz yüz yetmiş yedi senesinin recebül-müreccebi evâ-
ilinde intikal eyledi Lârende kadısı idi, vefat edip Konya'ya mey-
yitin götürüp Hazreti Mevlânâ Celâleddin küddise sırruhû hâremin-

de Merhum oğlu Hacı Hilmi makberesi kurbünde defn olundu”.

«دخل في نوبة العبد الفقير رضوان بن عبد القدير القاضي بمدينة إدرنه المحروسة
عفا الله في سنة ١٠٠٦»

Başında 17 sahifelik mükemmel bir fihristi vardır.

Var. 1 :

“..ve baade bu abd-i hakir ki eyyâm-ı sabâ ve şabâbdan âvâm-ı kühûlete gelince nakd-i ömrün girân bahâ-i kâlây-ı fazla sarf edip evkat-ı azizesin tahsil-i kesb-i kemâle... harceylemekle... mansabın kazâyâ mübtelâ oldukda kuzât ve nüvâbdan ekser tâyife ahvâl-i kazâdan bîhaber bulub... az'afül 'ibâd Hacı Ali b. el-Hâc Murad kasdevledi ki... bu risâleyi bir matla' مطلع ve üç menfâ' منفع ve bir maktâ' مقطع üzere müretteb kıldım. Menâfi-i Kuzât منافع قضاة birle tesmiye kıldım.”

Kenarlarında hâşiyeler ilâve olunmuştur. Müellif hattı olması mümkündür. Yazısı XVI. yüzyıl yazısıdır. Osmanlı Müellifleri ve Babinger bu eserden bahsetmemektedirler.

8 - Barberini Orient 125

(Rossi, s. 325)

307 varak

“Antologia poetica di Nazmi نظمي (ölümü 962/1554) (krş. Vat. Turco 299; Osmanlı Müellifleri, II., s. 436)

Alfabetik bir şekilde bir çok şairlerin gazellerine nazireler vardır (Necati, Sultan Bayezid, Sultan Cem, Visâlî, Subhî, Kasım Paşa, Kemal Paşa-zâde... v. s.).

Sonunda :

«كتبه محمد بن مصطفى من ولاية بوغاز حصارى عفا الله ذنوبه وستر عيوبه
في الدنيا والآخرة»

9 - Barberini Orient 112

(Rossi, s. 323 v. d.) 128 varak.

Şemsî Ahmed Paşa.

“Poema storico in versi o Cronaca in versi della dinastia Ottomana dalle Origini fino al Sultano Murad III. (1574-1595) del quale diffusamente si raccontano le impere fino alla morte di Sokullu Mehmed Paşa... 987/1579. A. cefalo e mutilo in vari punti autore è Şemsî Ahmed Paşa (öl.988/1580)...”

Baş tarafı noksandır. Şöyle başlamaktadır.

« ملکر قبله سی قلک حجان او دم علم ایله عرض اتدک کالن »

Kaside, naat, sahâbe menkıbelerinden sonra

Var. 5. de :

« پادشاه کردون وقار سلطان سپهر اقتدار شجیع و سخی و دریادل اغنی

سلطان مراد خان عادل نام شریفلیله معنون اشو کتاب سبب تألیفی در »

müteakiben “evsâf-ı hamîdeleri” “nasihat-âmîz küstâhâne bir kaç kelimat” bahisleri ve daha sonra Sultan Osman’dan başlamak üzere tarihî olaylar gelmektedir.

Var. 71 de : Rüstem Paşa’nın İran seferine memur olduğu ve Şeh-zâde Mustafa hadisesi anlatılmakta ve var. 73 de şu manzume kaydedilmektedir :

اولقل لازم اولدی پاشایه

ستمبولدن یگا اولدم روانه

اجازت امرنی آلدیم سپاهه

قزلباش عسکرندن ایلدی عار

رومده اولدی دشمن بوزمانده

امان اولدی سرسویلشم اجلدن...»

« یازلدی نامه لر درگاه شاهه

نی کوندر دینلر شاه جهانیه

یتشدم سرعت ایله پادشاهه

اوقدی ویردم مکتوبی خنکار

دیددی دشمن ارارز بریابنده

بکاه صی در اوغلان تا ازلدن

10 - Barberini Orient 127

(Rossi, s. 327)

317 varak. غزوات خیرالدین پاشا

Başında kapak sahifesinde :

« تواریخ پادشاه عالمیناه خلد الله ملکه و ابدت سلطنته و خیرالدین پاشا »

harekeli, okunaklı. XV. yy. yazısı.

Sonunda, var. 316 da :

« کتبه عبدالضعیف المحتاج الی رحمة ربه اللطیف قلیل العمر طویل الامل کثیر

العصیان جعفر بن عبدالله من تلید »

IX. BORGIANI TURCHI

1 - Borg. Turco 7

(Rossi, s. 336)

39 varak (XVII. yy.)

Kenarlarında kırmızı rākamla başlıkları işaret olunmuştur. Baştan itibaren :

« مطلب تحریر جدید ، مطلب طپو زیاد طلب اولنه ، مطلب سربست ، مطلب رعیت و ققه و وقفدن سناهی طپراغنده اولق ، مطلب قضاة ، مدرسين ترلاسندن النان عشر اقرب بازار تکلیف اولنز ، مطلب حصاد ، مطلب ممنوعات ، مطلب خدای نابت ، مطلب طام طپوسی . . مطلب یورکان خداوندکار . . مطلب مرعی و محلول . ، مطلب ارباب صنایع تنیه و تجریم اولنه سی بیانده ، قصاب ، اشجیلر ، باشجیلر ، موخجیلر ، اودنجیلر . . قانون محتسبات »

Sonunda :

« بتمت قوانین آل عثمان . . . کتبه الفقیر الحقیر المحتاج الی رحمة المجید و انا الفقیر الیه . . »

2 - Borg. Turco 16

(Rossi, s. 341 v. d.)

30 varak

Okcu-zâde Mehmed ef. (Ölümü : 1039/1629). Rossi, Kâtip Çelebi'nin (VI. nr. 1365) bu eserin ünvanını انشاء منشأ olarak kaydettiğini bildirir.

Bâzı inşâ suretleri :

“Mısır beylerbeyisinden dârüssaâde ağasına muhabbet-nâmedir”, “Taşrada olan beylerden Âsitânede mîrahur ağalaradır”, “Zeâmet zaptı için kadılarına mektup yazılır” v.s. « تحریراً ان شاء تاجی زاده افندی »

3 - Borg. Turco 39

(Rossi, s. 352 v. d.)

“Miscellaneo, Raccolta di documenti vari in copia o in originale e di appunti in turco in date varie del secolo XVII., XVIII.”. Çeşitli meselelere dâir arzlar, hüccetler, ilâmlar, h. 1048, h. 1057, h. 1114 v. s. 77 varak

Msl. (Târihsiz) :

« سنکه ساقزده ساکن رایو نام حکیم سن . . حالیا بو جانبده حکیمه کال احتیاج

اولغین . . »

Msl. (h. 1057) : Kuşadası kadısı İbrâhim'in arzı :
 "Südde-i saâdet-mekîne budur ki hâlâ Kuşadası iskelesinde balyos (بالوز) olan استام nâm müste'min ve tüccar tâyifesinden Abdullah ve Ali ve elhâc Mustafa ve Ahmed nâm kimesneler bu dâîlerine gelüp arzuhâl edip iskelede gümrük kâtibi ve simsar olan Yakup yahudî herbirimize rencide eder deyû ilhâm etmeğin... ref' olunması için der-i devlete arz ve inhâ olundu"

4 - Borg. Turco 20

(Rossi, s. 344)

Avlonya kadılığı sicilli h. 974-975; 241 varak. Meselâ bâzı hüküm ve siciller :

I - "Sebe-i tahrir-i sicil oldur ki Avlonya zimmîlerinden بيرواستوبو nâm Zimmî meclis-i şer'-i şerifi hazır olup.. Avlonya yahudilerinden موسى ولد ياقو nâm yahudî muvâcehesinde... ikrar ve itiraf kılup Avlonya sınırında قامبانو nâm mevzide bir tarafı موصولو يهودى ve bir tarafı... bağları ile... mahdut olup anam ve babamdan cihet-i irs ile intikal eden yirmi çapalık (چالاق) bir kıt'a bağını içinde vaki olan eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle mezkur Musâ'ya 1275 akçeye بيع بات ile bey edüp kabz-ı semen ve teslim-i mebya' kıldım deyicek... tasdik edip..

ما وقع عند الطلب قيد سجل اولدى تحريراً في اليوم الثامن
 شهر رجب المرجب سنة اربع و سبعين و تسعمائة

II - Dergâh-ı muallâ yeniçerilerinden

فخرالاعيان محمود چاوش ابن عبدالله فخرالامائل على و يوده پياله پاشا

III - "Vech-i tahrir-i sicil budur ki Avlonya'dan Vâhide binti Receb nâm hatun tarafından... vekâleti sâbit olan zevci Mehmed b. Husrev nâm kimesne meclis-i şer'a gelip ikrar ve itiraf kılup mezkûre müvekkilimin Avlonya sınırında ايويشم nâm mevzide bir tarafı Küçük Hüseyin ve bir tarafı Mustafa Basmıl باسمل ve bir tarafı Kara Sinan bağları ile... mahdut olan bir kıt'a baği içinde olan eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle işbu bâisüssicil Sadullah bin Abdullah nâm kimesneye iki yüz akçeye bey'-i hât بيع بات ile bey edüp kabz-ı semen... kıldım deyicek... sicil olundu 10 receb 974"

IV. "... Avlonya kazasına tâbi kale-i Kanina قاننه da mütemekkiye olan

Hümâ binti Kurt Yeniçeri... binefsihi hazır olup... şöyle ikrâr kılub
Avlonya kazasına tâbi Ermenhor أرمنخور nâm karye dahilinde bir
tarafı Todor Niko تودور نيكو eviyle bir tarafı Şaban eviyle.. mahdut
olup bâbamdan cihet-i irs ile intikal eden taş binâki evimi ve
ana muttasıl evimi dahi bostan yeri ile ve eşcâr-ı müsmiresi ile..
karye-i mezkûreden Mustafa bin Hızır nâm kimesneye 650 akçeye
بيع ile bey' edip... bittâmam aldım.. 13 receb 974

شهود الحال

احمد خليفه الخطيب سليمان اوزج مومن خواجه حسن بك السباهي
حسن عبدالله حسن المصر عمر خواجه الامام حسن حضر
V... sicil budur ki, Avlonya mahallatından Venedik ونديك nâm ma-
halle ahalisinden Mato Yakova ماتو ياقوه nâm zimmî mahalle-i mez-
kûre zimmilerinden Marola ماروله nâm zimmiyeyi meclis-i şer'a ih-
zar edip.. takrîr-i merâm kılub mezkûre Marola'nın babası Kala-
mati قلاماتي nâm zimmî bundan akdem on iki yıl vardır ki murd ol-
muştur. Ol zamandan beri cizyesin talep ederim deyicek bilmukabele
Mezkûreye suâl olundukda defter-i hâkanîye nazar olunsun... de-
dikte.. nazar olunup mezkûr Kalamati mastûr ve mukayyed olma-
yıp ve murd-ı mezbûrun cizyesin Marola bihasbişşer' eda etmek
hilâf-ı şer' olmağın mezkûre cizyesin edâ etmemek emrolunup...
sicil olundu.

و تحريراً في اليوم الرابع والعشرين من شهر رجب المرجب سنة اربع
وسبعين و تسعمائة

X. BIBLIOTECA CASANATENZA DI ROMA

(Via S. Ignacio 52)

(Luigi Bonelli,

Cataloghi dei codici Orientali di alcuna Biblioteche d'Italia, Fas-
cicolo quinto, Firenze 1892 "Biblioteca Casanatensa di Roma")

1 - Cod. Turchi 2 (e VII. 9) (1811)

كليات افضل الفضلا لامعي 252 varak

Kapak sahifesinde

«كليات افضل الفضلا و املح الشعرا مولانا بدرالدين محمود بن عثمان ابن الملقب

باللامی روح الله روحه مبتی بر دیباجه و پنج دفتر دفتر اول در قصاید دفتر ثانی در ترجیعات و مربعات و مخمسات دفتر ثالث در غزلیات دفتر رابع در مقطعات دفتر خامس در بعضی مثنویات متفرقه »

Harekeli, XVI. yy. yazısı, ters cildlenmiş, çok karışık, muhtelif müstensihler tarafından yazılmış.

2 - Cod. Turchi 3 (f. 1. 14) (2262)

50 varak. قانوننامه عثمانی مؤذن زاده علی

« قواعد جهاننایی و قوانین عرفیه عثمانی که مدار صلاح عالم و مناط نظام امور جمهور کافیه ائم در مجموعیسی مرقوم و محرر اولوب بر مجلد دفتر اولمسی بایندم حکم قدر توان وفرمان قضای جریان وارد اولمغین امتثالاً للامر العالی جمع اولنوب ابواب ثلاثیه مشتمل و هر باب داخلی برینجه فصله منقسم قانندی باب اول درت فصل اوزرینه ترتیب اولوب جنایات مقابله سنده اولان جرمی و سیاست بایندم وضع اولندیکه ...

Karışık ve eksik yapraklar olup kenarlarında haşiyeler vardır, XVII. yüzyıla âit olsa gerektir.

3 - Cod. Turchi 4 (h. I. 7) (2127)

145 varak داستان قهرمان، قهرمان نامه

Baş tarafı noksan, 105 varaktan sonra başka bir yazı ile ve harekeli, muahhar bir yazma.

Baş :

« قهرمانك قدمنده باش قودی بكدق اغلدى قهرمان شفقتلو سرور آنك اغلدوغن كوردی اوزی کوییدی صوب ایتدی سروو نه جنسدن سن ددی ... »
varak 116 :

« ... اندن خسرو شیر ایتدی بن هوشنك شاهك الو قرنڈاشی شریف شاهك اغلیم آدومه خسرو شیر دیرلر ددی اما سیزه بر هندوستان شاه زاده لرنده سزه کیم دیرلر دیدی ، ، »

sonu, varak 144 :

« اندن کل چین ایتدی ای شاه زاده دلك اولدر که بزوم خاطر و موز ایچون

عامدك كناهين بر بنديه بعشارسه منت عظيمنت در شاهدن تمنا ايدرلر ديدى
بعون الله الملك الوهاب «

4 - Cod. Turchi 6 (f. I. 17) (2261)

روزنامه دائمي 102 varak (XVI. yy.)

I - Rûz-nâme-i dâimî budur.

“... malûm olsun kim her ferde her sâlde bir rûznâme lâzımdır tâ kî her senede eyyâm-ı şuhûr-ı arabiyyenin gurreşi ne güne gelür ve rûmî ayların evveli ne gündendir ve âfitâp kangî günde kangî burca tahvil eder...”

II - Hesap meseleleri

« عن مقاطعة رميدوخانة مصلح الدين عن رئيس خاصه . . عن واجب سنة ٩٧٨ »

III - İnşâ örnekleri

5 - Cod. Turchi 7 (e. VII. 10) (1812)

كتاب شرعة الاسلام (XVI. yy.)

harekeli, sonu noksan, arapçadan tercüme.

başında :

« . . . کیم بو محب مخلص دین یولنده رفیق و شفیق و مونس طریق و حدیق

حقیقی ایدنب شیلہ بیوردیکم ترک دلنجه بر کتاب یازله کم . . . »

6 - Cod. Turchi 8 (e. VI. 8) (2066)

تواریخ آل عثمان

var 2 :

« بو فقیر فرومایه و بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بندۀ درینہ محمد کیمہ سابقا

نکارندۀ طغرای غرای مناسثیر سلطانی و ارایندۀ توقیع رفیع طومیر خاقانی ایکن

تواریخ بدایع وقایعدن استفسار و استخبار اولندقدہ . . . »

II. Selim devrine h. 974 tarihine kadar gelmektedir

var 70 :

« تم الكتاب . . . فی شهر رجب الرجاء فی سنه احدى و سبعین و الف حرره

الحقیر بر تقصیر مصطفی پاشا بن محمد میرالای »

7 - Cod. Turchi 11 (f. II. 16) (2234)

منشآت XVII. yy. da yazılmış inşâ nûmuneleri. Başında h. 964 ve 942 tarihli iki ferman sûreti vardır. XVI. yy. sonu ile XVII. yy. âit

çeşitli örnekler, elkab şekilleri, siyakat rakamları ve sonunda arapça kelimelerin türkçe karşılıkları, msl. : اقل (evvelki) ازل (gök-kenarı) ... (berk olmak) ثبات (bellü), بیان (şâdlik) بهجت, ...

8 - Cod. Turchi 14 (e. VII. 3) (1996)

حقایق المخلوقات 135 varak

var. 1 :

«... بو بنده ضعیف و کنهکار نحیف ... عالم وحدته و گنج تفکرده ایکن
بو عبد ذلیلک خاطر نه خطور ایدوب گوردم که بعض اخوان علم طبک بر مرتبه ده
عاشقی و مبتلاسی در که بلکه عقللری حسبی ايله زمانه طیبیلرینک اکثرندن راجح ايله
اولسه مذکور اخوان حقنده بعض قواعد جزئیة اختصار اولندی که تا نظرلری
متعلق اولدوغی وقتده بصیرت اوزرنه اولوب اطباء جهالدن احتراز ایدوب و غیردن
دخی مستغنی اولالر ... فی نفس الامر علم طبک سایر علومدن فضیلتی و شرفیتی و
تحصیلی لازم علم ایدکی این و اظهر اولدوغی ثابت و متحقق اولمغین ... و بطریق
اجمال بعض مخلوقاتک مبدائی و حقیقتی و طبیعتی و طبیعتک عوارضی بیان ایدوب
حقایق المخلوقات دیو آد و یروب یکریمی فصل اوزرنه بیان ایلدک اولکه فصل عناصر
بیاننده در اکنبی فصل مزاج بیاننده در ... اون در دنجی فصل امراض و امراضک
سبی و علاجی بیاننده در اون بشنجی فصل نبض بیاننده در ... اون یدنجی فصل جماع
بیاننده در اون سکرنجی فصل حمام بیاننده در ...»

Sonunda, var 134 :

«والله الهادی رب العباد الى نهج السداد تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب . .
فی شهر محرم الحرام من شهر سنه ثلث و خمسين و تسعمائة»

XI. BIBLIOTECA MEDICO-LAURENZIANA (FIRENZE) (51 TURCHI)
(Assemanus)

Bibliotheca Mediceae Lavrentianae et Palatinae Codicum MMS.
Orientalium Catalogus sub Auspiciis regiae celestutudinis serenissimi
Francisci III Lotharingiae et Barri Ducis Regis Hierusalem Magni
Ducis Eururiae Stephanus Evodivs Assemanus Archiep. Apameae...

Florentiae Anno 1742-43

- 1 - Codex LXXXV (303) Baki باقى ve Ümidî امیدى divanı
- 2 - Codex LXXXIX (304) هذا كتاب مشكلات گلستان'daki lûgatlerin mânâları
- 3 - Cobex CI (405) کتاب نصاب صیان farsça
- 4 - Codex CIV (21)

قهرمان sive Historia fabulosa Herorum veterum, qui apud Arabes et Persas celebrantur : ab incerto Auctore e Persiaco in Turcicum sermonem conversa. Codex in folio bomlyc. Constat paginis 649. Turcicis literis et sermone eleganter exatatus. 649 varak
Başında başlık minyatürü ve kırmızı yazı ile "Kahraman-nâmenin beşinci cildidir" varak 410 da beşinci cilt sona ermekte ve iki varak sonra «جلد سادس من قصه قهرمان» diye başlamakta ve 649 varakta allıncı cilt nihayetlenmektedir.
- 5 - Codex CX (158)

Chronici Musulmanorum" 278 varak
sonunda : «لسنه سبع و خمين و الف» bulunmakta ve XVII. yy. istinsahı olduğunu göstermektedir.
- 6 - Codex CXI (49)

"Recreatio curiosi, sive Tractatus Geographicus..." arapça coğrafya kitabı.
Baştan noksan, ilk fasıl : (فصل في فوايد الجبال و خواصها و عجائبها)
varak 104, sonuncu fasıl : «خاتمة الكتاب في حيوانات العجبة الاشكال»
en sonunda :
«تم الكتاب . . في اواخر محرم الحرام سنة اربع و ثمانين و تسعمائة»
- 7 - Codex CXXXVIII (429)

Kronoloji
"Tabula Chronologica. Dynastiorum Turcica ab orbe condito ad annum usque Hegirae nongentesimum-vicesimum sextum (christi 1519) auctore Abd-alharethbo, de secte Sciapheitarum cognomento scripito..."
Baştaki mukoddime farsçadır :
«... اما بعد سالها بود که واضع این تألیف و مخترع این تصنیف العبد الضعیف شفیعی الشریف . . . میخوانست که مجموعه ناز دونا مه پرواز و منشی و مخیر از تواریخ

ملوك و اخبار سلف ... سلطان خلافت نژاد و شهنشاه فرشته نهاد اسکندر ارسطو
ضمير كيخسرو كيوان سرير مهر سپهر جهانبانی خلاصه دودمان عثمانی السلطان ابن
السلطان سلطان سليمان خان بن سليم خان ...

Âdem peygamberden itibaren bütün peygamberler hulefâ ve mülûk-ı islâm, en sonunda Selim II. ye kadar Âl-i Osman gösterilmiştir.
« ملوك اسلام ، طبقه بنی امیه ، طبقه عباسیان ، سامانیان ، صفاریان ، دیلم ،
بنی سبکتکین ، خوززمیان ، سلجوقیان ، سلغوریان ، ملاحده الموت ، طبقه جنکزخان
طبقه آل عثمان »

Sonuncu kısım türkçedir. Kitabın tavsifinde müellif şâfiî mezhebinden biri gibi gösterilmişse de, mukaddimede Şefîî adında biri olduğu açıkça kayıtlıdır.

8 - Codex CXXIII (202)

“Carmina varia Turcica in laudem Solimani II. filii Selimi”.

Mecmua

h. 958, 959, 962.. tarihlerine âit bazı tezkere ve nâme suretleri, muhtelif kimselerin ölüm tarihleri (Kara Ahmed Paşa'nın ölüm, Rüstem Paşa'nın vezirlik tarihi h. 962). bâzı ilâç tarifleri, arapça huccet suretleri, o devre âit, Şehzâde Mustafa'nın ölümüne düşürülen tarih, bir beyit :

« طالب فقر وفنادر کاه سلطان استمز ساکن کوی بلا طاقله ایوان استمز
« کل توکل اهل اول که اهل توکل دایما بر ایچم صومنت استمز کسندن نان استمز »

Bu mecmuayı tertip eden Zilhicce 963 de hacca gitmiş ve 200 defa tevaf etmiş kâbeyi, Bağdad'da bulunmuş (her halde önemli bir şahsa mensup bir adam), kardeşi Mesih'e âit bir arazi meselesi...

9 - Codex CXXXIII. (325)

Series ac gesta imperatorum arabica, ab Othmane I ad annum usque Hegirae... (1568)

Başında : « در بیان تواریخ آل عثمان »

Padişahların cülus tarihleri ve özellikle Kanunî Sultan Süleyman devrinin önemli olayları tarihleri ile kaydolunmuş ve en nihâyet “Sultan Selim Han ser-asker olub cümle asker ana tâbi olub.. Pa-sin nâm kalede oturak oldular” diyerek son verilmiştir.

Ayrıca tasavvufa âit bir, coğrafya ve felekiyata dair diğer bir risâle ile haşiyesinde tıbbî ilâç târifleri vardır.

10- Codex CLXVIII (162)

Nassaphii sciapheita Principa ordinationum sive tractatus de legis Mahometicae fundamentis

هذا كتاب الكثر المبارك arapça harekeli.

11- Codex CLXII (122)

Leges Turcarum canonicae et civiles, secundum platice Scholae Haniphiticae, cui Turcae plerique omnes addicti sunt : auctore Abdurrahman filio Yusuf cognamento Aksarayi

335 varak. هذا كتاب عماد الاسلام

Varak 2 :

«... بعده اضعف الضعفا افقر الفقرا... عبدالرحمن ابن يوسف الاقسراني ايدر که خیلی زماندن خاطرمدہ ایدیکی... بر تورکجه رساله جمع ایلم تا که مبتدی لره اسان اوله بعد زمان اشبو عمده الاسلامی کوردیم که هان کوکلدن بکدوکی کبی بلکه دخی اول... مولانا عبدالعزیز فارسی عجم دیلی اوزرینه جمع ایلمش بولدم... دین اسلامک جمیع واجباتن جامع اولوب جمله مشکلات مشتمل اولدوغیچون عماد الاسلام دیو آد قودم اما بو عماد الاسلامک مأخذی اولان کتابلرک آدلری کتاب آخرنده علی التفصیل یازلسه کرکدر»

Sonunda :

«تمت الكتاب بمول الله و توفيقه ١٠٠٧»

12- Codex CCLVIII. (383)

Expositio Turcica Libri

169 varak, harekeli. هذا رساله خلاصه بيان علم ابدان

«... اما روایت ایتمشلردکیم بر کون مأمون خلیفه نوک.. مبارک وجودنده جراحت اولمش خیل زحمت چکوب معالجه قلمشمار صحته کلش جمیع طیبیلرنی و جراحیلرنی سزلردن و لازمکم بویله جمیع اولمشکن جراحتک معالجه سین جمع ادب سیزاسز بزدن صکره کلنلر آقیوب فایده دتوب بزی سزی خیر دعادن اونتمیالردی اول مجلسده رئیس الجراحین مشیخ الاجل ابو طاهر ابن محمد عربی حاضریدی ایتدی یا خلیفه علم طب دریادر اوستادلر آدمک تشریح لرنده عاجز و قاصر قالدیلر و بو علمک انتہاسته

ایره مدیلر و لیکن مرض تجربه اولمشدر معالجری جمع اولوب بر نسخه قلمغه پررکیم
هر بر شخصه و زحمت واقع اولورسه اول نسخلریله عمل ایدهلر امید درکم . . .
اول جمع اولن حکمالر و جراحلر خلیفه نك سوزنی قبول قلب بو کتابی دنه دلر
آذنی خلاصه دیر آد وردلر بو ضعیف جراح مسعودك بر نسخه انه دشدی
کوردمکه پارسجه و پهلوجه قرشق دنه مشلر و هم پراکنده اولمش دلارمکه کوجم
یتدکجه دزم ترکیه دندردم و هر مبتدیله آسان ایلیم . . . »

Kapak sahifesinde ve nihayetinde türlü ilâç tarifleri vardır. Bunlardan biri olarak *مجنون شفاقل* adlı ilâcın 18 türlü faydasından bahsedilmektedir. Bir de şöyle bir hikmet kayıtlıdır:

« عالمدن مقصود اولن ادمدر ادمدن مقصود اولن عقلدر عقلدن مقصود اولن
علمدر علمدن مقصود اولن حالدر حالدن مقصود اولن معرفتدر معرفتدن مقصود اولن
محبتدر محبتدن مقصود اولن طریقنك ایماندر »

13- Codex DXVIII (261)

Mesihî divanı 100 varak.

“Divan, seu collectio Poematum Turcica Massihi al-Turchi, sive Turcae, qui Obire anno Oegirae 918 (Christi 1512).

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الديوان في اواخر ربيع الاول سنة سبعين و تسعمائة . . . »

Edirne güzelleri hakkında güzel bir kıt'ası da kayıtlıdır.

XII. BIBLIOTECA RICARDIANA

(Inventario e stima della Libreria Riccardi,

Manoscritti e edizioni de secolo XV. in Firenze 1810).

P. 8 codices arabici.

Bu yazmalar 167 numaradan başlamakta ve 220 numarada son bulmaktadır. Bunların içinde türkçe yazmalar da vardır. Yapılan bir haşiyeye göre bunlardan başka No: 221-226 içinde de bu türlü yazmalar mevcuttur.

1 - No: 177

“Historia Mundi ab Orbe Conditio ad an. Chr. 940 cod. Chart. in fol. secolo XVI.”

Arapça eserler hakkında yapılan muahhar bir yazma katalogda (Catalogo dei manoscritti arabici della R. Biblioteca Riccardiana fatto da dopo Buonozio nell'anno 1867) bu eserin تاريخ ابن بطريق olduğu, müellifin سعيد ابن بطريق bulunduğu, sonunda da:

« وهذا السلطان سليم اول من ملك مصر بعد الخلفاء وصارت مصر تحته حكم المملوك العثمانيه وهذا اخر ما انتهى اليه تاريخنا »
diye nihayetlendiği işaret olunmaktadır.

2 - No: 178

"Florilegium historicarum cod. arab. chart. in quarto saec. XV."
Muahhar katalogda (1867) bu eserin « تاج المعارف و تاريخ الخلفاء » olduğu söylenmekte ve

« الملك الاشرف ابو النصر قايتباي ، جلال الدين بن عبدالرحمان بن ابى بكر السيوطى جمال الدين ابو الحسين يحيى بن عبد النظيم » isimleri kaydolunmaktadır.

3 - No: 183

"Othmanis al-Nabulusi tractatus de regno recte administrando cod. arab. in quarto saec. XVI."
1867 tarihli yazma katalogda bu eserin

لمع القوانين الماضيه فى الدواوين الديار المصريه
adını taşıdığı ve Nablus tarafından

« ايوب بن الملك الكامل ناصر الدين محمد بن الملك العدل ابى بكر بن ايوب »
adlı hükümdara h. 636 (1239) da ithaf edildiği, fakat h. 829 tarihine kadar olan kanunları da ihtiva ettiği belirtilmektedir.

4 - No: 193

"Calendarium Turcicum cod. Tur. chart in quarto saec. XVI."
Baş tarafında felekiyâta âit cedveller, işaretler, sonra « قال على رؤسا »
« قندشلرومن اوایل جمادى الاول ٩٩٩ » diye başlayan bir nâme, daha sonra
« هذا قال جعفر صادق » başlıklı yazı, lûgatler ve mânaları en sonunda :

تمت بعون الله الملك الوهاب سنه ٩٩٩ من هجرة النبويه »

5 - No: 201

"Grammatica arabica et turcica. Accedit tractatus geomanticus

inscriptus sorsarenarum. Cod. chart. in octavo Sec. VXi."

I. « هذا كتاب ديوانه و به نستعين »

II. « هذا كتاب مولود كه ذكر اولنور »

III. « هذا كتاب سكرنامه . »

6 - No: 198

"Fragmenta quaedam orationum tureicarum. cod. chart. in quarto saec. XVII."

7 - No: 200

"Epistolarium turcicum Adcedunt varia Carmina Turcica cod. chart. in quarto, sec. XVII. "Baş tarafında h. 965 senesine âit Kadı (Narda, Avlonya, Yeni-pazar v. s.) huccetleri ve kazasker Haydar imzalı huccet. Sonra seçilmiş şiirler, divanlardan (Revânî, Mesihî. Celilî-i Bursî, Ahmed Paşa v. s.)

8 - No: 202

"Liber precum turcicus in laudem Mahometis et Salomonis regis, Cod. Chart. in octavo sec. XVI. initio mutilus".
Baş tarafı noksan, duâlar, ilm-i hal v. s.

9 - No: 203

"Poema turcicum de Horoscopis confici-endis, Cod. chart. in octavo initio mutilus,, Muhtelif şâirlerden (Fehmî, Nesimî, Sâdî, Sevfî, İlmî, Revânî) seçilmiş şiirler.

10 - No: 204

"Liber fabularum turcicarum auctore Nasreddin Chogia, Cod. Chart. in quarto, sec. XVI."
Nasreddin Hoca fıkraları, harekeli, XVI. yüzyıldan daha sonraki devirlere âit bir yazma.

11 - No: 209

"Collectanea arabica de nominibus Dei, ejusque adtribatis et alia. Cod. chart. Arab. et Turcicus saec. XVI. in quarto".

I. Türkçe manzum « رسالة في الجمع و التفريق سميتها نجاة الفريق »

II. Arapça » « تعريف شريف يوم الجمعة »

III. Türkçe » « رمضان آينده او قوناجق الوداع تسبيحی در »

IV. Türkçe »

« هذا كتاب - لطان محمود ... »

ve diğer duâlar.

12- No: 211

“Lexicon Arabica-Turcicum, initio mutilum, cod. chart. in quarto, saec XVI.”

Türkçe-arapça lûgat, başı ve sonu noksan, yanlış cildlenmiş, muahhar bir yazma.